

Styrelsen	2023-09-22
Handling nr	8.1
Handläggare	Kristina Fahlén
Daterad	2023-09-08
Reviderad	

Till
Styrelsen för Västtrafik AB

Utredning nytt seniorerbjudande – slutligt förslag

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av nedanstående föreslås styrelsen besluta

- att ställa sig bakom Västtrafiks slutliga förslag om nytt seniorerbjudande, samt
- att översända förslaget till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för beslut.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Maria Björner Brauer

BAKGRUND

Västtrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) olika utformningar av ett seniorerbjudande. Utredningen bedrivs i projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande” som startades våren 2021. Förslag till utformning av nytt seniorerbjudande lyfts till IKN under hösten 2023.

ÄRENDEGENOMGÅNG

I samband med dialog i de delregionala kollektivtrafikeråden (DKR) under våren 2023 erbjöds kommuner och kommunalförbund möjligheten att inkomma med skriftliga synpunkter fram till den 30 juni. Synpunkterna skickades till IKN som har lagt utredningsuppdraget till Västtrafik. En sammanfattning av kommunernas inspel samt av vårens dialog i DKR redovisas i bilaga, tillsammans med de skriftliga inspelen i sin helhet. Som bilaga finns även det dialogförslag Västtrafik skickat till kommunerna.

Totalt 23 kommuner har inkommit med skriftliga synpunkter, varav 18 är politiskt behandlade. Skriftliga inspel har inkommit från kommunerna Ale, Alingsås, Bollebygd, Dals-Ed, Falköping, Färgelanda, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lysekil, Munkedal, Mölndal, Partille, Stenungsund, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Ulricehamn, Vårgårda och Vänersborg.

Vårens dialog i DKR och kommunernas skriftliga inspel har överlag visat på brett stöd för inriktningen i utredningens förslag. Några mindre justeringar finns i det slutliga förslaget till utformning av seniorerbjudandet som preliminärt lyfts för beslut till IKN i oktober 2023. Justeringarna avser att utreda möjligheten för kommuner med omlottzon att låta seniorerna välja zon, samt att ta bort den lägsta årliga kostnaden på 75 000 kr.

Sammanfattning av förslag till ny utformning av seniorerbjudandet

Åldersvillkor: valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år (*idag erbjuds 65 och 75 år*).

Tid på dygnet:

- Borås, Göteborg, Mölndal och Partille: endast lågtrafik (på grund av kapacitetsproblem).
- Övriga kommuner: valmöjlighet mellan lågtrafik och dygnet runt

(*idag erbjuds samtliga kommuner 65 år lågtrafik alternativt 65 eller 75 år dygnet runt*).

Zongiltighet: endast den zon kommunen tillhör (*ingen förändring*).

Möjligheten för kommuner med omlottzon att kunna låta seniorerna välja zon utreds och kommer att implementeras senare om det visar sig tekniskt och administrativt genomförbart (*nytt jämfört med idag*).

Administrativ avgift: ingen möjlighet att ta ut en avgift av seniorerna (*idag kan kommunen ta ut en administrativ engångsavgift per kort om 175 kr inklusive moms, endast en kommun utnyttjar den möjligheten*).

Trafikutbud: samma giltighet som seniorbiljetterna har idag (*ingen förändring*). Utöver Västtrafiks linjelagda trafik ingår Flexlinjer, Närtrafik, Närbussar och Öresundståg inom biljettens giltighetsområde. Även Marstrandsfärjan som numera trafikeras av Kungälv kommun ingår.

EKONOMISK ANALYS

Principerna för den nya kalkylmodellen för seniorerbjudandet beslutades av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (dåvarande kollektivtrafiknämnden) den 7 december 2022. Den nya kalkylmodellen baseras enligt beslutet på resandet med respektive kommuns seniorbiljett samt nettokostnaden per resa, med beaktande av Västtrafiks totala självfinansieringsgrad.

Om den nya kalkylmodellen skulle införas 1 januari 2024 ökar Västtrafiks helårsintäkt för seniorerbjudandet med cirka 40 mnkr jämfört med helårsintäkten 2022 med nuvarande kalkylmodell (förutsatt att kommunerna behåller samma erbjudande som de har idag). Detta oaktat prisjusteringar som skett mellan åren. Tar man även hänsyn till prisjusteringar skulle skillnaden mellan 2024 (ny modell) och 2022 (nuvarande modell) vara cirka 25 mnkr.

I samband med införandet av det nya seniorerbjudandet kan några kommuner komma att förändra sitt seniorerbjudande på ett sätt som påverkar Västtrafiks intäkter, till exempel genom ändrade åldersvillkor. Eftersom seniorerna sannolikt fortsätter att resa kollektivt och i stället köper biljett ur Västtrafiks ordinarie sortiment bör det inte innebära någon större påverkan på Västtrafiks totala intäkter. Den övergripande bedömningen är därmed att det sammantaget inte påverkar Västtrafiks ekonomiska förutsättningar.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Kommunernas kostnader för det nya seniorerbjudandet baseras på hur många resor som görs med respektive kommuns seniorbiljett. För några kommuner innebär det en ökad kostnad, medan andra betalar ungefär lika mycket som idag eller mindre.

Det är ännu inte beslutat när den nya kalkylmodellen kommer att införas, men sannolikt kommer en successiv övergång ske under första hälften av 2024. Västtrafiks ambition är

att ge kommuner som får en oförändrad eller minskad kostnad möjlighet att gå över till den nya kalkylmodellen 1 januari 2024. För kommuner som får en ökad kostnad föreslås övergången till den nya kalkylmodellen ske vid halvårsskiftet. Den ekonomiska påverkan för dessa kommuner blir därmed en halvårseffekt för 2024.

Ovanstående gäller för de kommuner som inte avser göra några förändringar i sitt seniorerbjudande, som exempelvis ändrade åldersvillkor. Vid förändring av villkoren tecknas nya tillköpsavtal med Västtrafik enligt den nya kalkylmodellen.

Bilagor

- Bilaga 1 - Inkomna synpunkter seniorerbjudande 2023
- Bilaga 2 - Underlag för dialog nytt seniorerbjudande v.1.0
- Regionens tjänsteutlåtande inför beslutet i IKN tillhandahålls när det finns tillgängligt (oktober).

PM Bilaga

Datum 2023-08-23

Diarienummer IKN 2023–00102

Västra Götalandsregionen**Koncernkontoret**

Handläggare: Jörn Engström

E-post: jorn.engstrom@vgregion.se

Inkomna synpunkter till Västtrafiks utredning om nytt seniorerbjudande

I projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande” ingår att utreda olika utformningar av Västtrafiks seniorerbjudande, samt att implementera den lösning som infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) beslutar om. Projektet startades våren 2021 och förslag till utformning av nytt seniorerbjudande lyfts till IKN under hösten 2023.

I samband med dialog i de delregionala kollektivtrafikeråden (DKR) våren 2023 erbjöds kommuner och kommunalförbund möjligheten att inkomma med skriftliga synpunkter fram till den 30 juni. Synpunkterna skickades till IKN som har lagt utredningsuppdraget till Västtrafik.

Totalt 23 kommuner har inkommit med skriftliga synpunkter varav 18 är politiskt behandlade. Skriftliga inspel har inkommit från kommunerna Ale, Alingsås, Bollebygd, Dals-Ed, Falköping, Färgelanda, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lysekil, Munkedal, Mölndal, Partille, Stenungsund, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Ulricehamn, Vårgårda och Vänersborg.

Nedan följer först en sammanfattning av inkomna synpunkter under vårens dialog i DKR, sedan en sammanfattning av inkomna skriftliga synpunkter från kommunerna. Därefter följer kommunernas skriftliga inspel i sin helhet.

DKR Göteborgsregionen den 13 april 2023

Vid Göteborgsregionens DKR framförde ett par deltagare att det bör vara möjligt att erbjuda giltighet i fler än en zon. Från Härryda framfördes även önskemål om att det vid enzonsgiltighet bör vara möjligt för kommunens seniorer att välja om de vill ha zon A eller B, eftersom delar av kommunen kommer att få en ny omlottzon augusti 2023.

Ett par deltagare gjorde inspel gällande att koppla erbjudandet till pension, genom att höja det lägsta åldersvillkoret eller att ha pension som grund i stället för ålder.

Det framfördes även beröm för en bra utredning samt att det är positivt att den nya kalkylmodellen är baserad på seniorernas resande. Från Göteborg påtalades dock att det är en utmaning att få ökade kostnader för seniorerbjudandet under pågående lågkonjunktur.

DKR Boråsregionen den 14 april 2023

Utredningens dialogfrågor hade diskuterats i direktionen för Boråsregionen tidigare under dagen. Direktionen förordar att hålla fast vid principen att det finns olika alternativ för kommunerna att välja mellan. För Borås är det till exempel viktigt att ha kvar lågtrafik, men för andra kommuner i delregionen är det nödvändigt att ha dygnet runt på grund av skillnader i trafikutbud. Västtrafik fick även beröm för att det funnits en lyhördhet för kommunernas synpunkter.

DKR Fyrbodal den 15 juni 2023

Vid DKR Fyrbodal framförde några deltagare önskemål om ett enhetligt seniorerbjudande och att det är olyckligt att Västtrafiks förslag innehåller flera valmöjligheter för kommunerna, eftersom seniorerna i olika kommuner jämför sig med varandra.

Ett par deltagare lyfte att de anser att Västtrafik inte har följt uppdraget från kollektivtrafiknämnden, då de hade uppfattat att erbjudandet skulle bli enhetligt och anser att det även borde omfatta pensionärer. Det förtydligades att Västtrafiks uppdrag är att utreda olika varianter av ett åldersbaserat erbjudande, dvs. inte ytterligare målgrupper, och att de enhetliga regionala alternativ som tidigare ingått i utredningen avskrivits bland annat eftersom det inte finns en enighet bland kommunerna (se projektets statusrapport från januari 2022).

Olika åldersvillkor diskuterades. Bland annat framförde en deltagare att spannet är stort mellan 65 och 75 och att 70 och 75 år hade varit bättre, medan en annan deltagare lyfte att de som går i pension tidigast ofta har lägst lön och att 65 år därför kan vara motiverat ur ett rättviseperspektiv. Det framfördes även att det finns kommuner i delregionen som inte har ekonomiska möjligheter att sänka åldersvillkoret de har idag.

Det lyftes önskemål om att i samband med beslut om utformningen av de kommunala tillköpen även få reda på om det blir en seniorrabatt, så att kommunerna vet det när de ska fatta beslut om sitt seniorerbjudande.

DKR Skaraborg den 16 juni 2023

Skaraborgs kommunalförbund har enats om inriktningen att samtliga kommuner i delregionen avser införa åldersvillkoret 70 år. Ett par deltagare lyfte önskemål om att det vid en höjning av åldersvillkoret ska finnas möjlighet att låta de som redan har en seniorbiljett behålla den, även om de inte uppfyller det nya åldersvillkoret. Samtidigt lyfte andra deltagare att de inte tycker det ska finnas någon övergångslösning.

Sammanfattning av kommunernas skriftliga inspel våren 2023

Flera kommuner tycker att Västtrafiks förslag är bra men det finns samtidigt olika åsikter gällande delar av utredningen.

Åldersvillkor:

Sammantaget finns ett brett stöd för utredningens förslag om de tre åldersvillkoren 65, 70 och 75 år. Ett flertal kommuner har angett att man vill ha denna valmöjlighet. Enstaka kommuner har framfört andra önskemål, tex ett enhetligt åldersvillkor. Några kommuner har framfört önskemål om att koppla erbjudandet till pension. Denna fråga lyftes tidigt i utredningen men efter avstämning med kollektivtrafiknämndens och Västtrafiks presidier fastslogs att utredningen inte skulle omfatta alternativ där erbjudandet kopplas till pension.

Tid på dygnet:

Nästan alla kommuner som framfört synpunkter har ställt sig positiva till utredningens förslag gällande valmöjlighet mellan giltighet i lågtrafik respektive dygnet runt i de kommuner där det är möjligt.

Zongiltighet:

Ett flertal kommuner är positiva till förslaget om giltighet endast inom den zon kommunen tillhör. Ett fåtal kommuner har framfört önskemål om giltighet i fler än en zon. Några kommuner framför att de önskar låta seniorerna kunna välja zon då det finns omlottzoner som skulle kunna motivera detta. *Västtrafik kommer att se över möjligheten att välja zongiltighet för kommuner med omlottzon.*

Administrativ avgift:

Nästan alla kommuner som framfört synpunkter har uttryckt sig positiva till att ta bort möjligheten till administrativ avgift.

Seniorrabatt:

Några kommuner har framfört önskemål om att IKN klargör om en seniorrabatt ska införas eller inte i samband med beslutet om de kommunala tillköpen. Detta eftersom en rabatt kan påverka kommunernas beslut om att förändra sitt åldersvillkor.

Övrigt:

I några fall har kommuner framfört synpunkter som bygger på missuppfattningar av utredningens förslag. Förtydligande har skickats till några berörda kommuner avseende kalkylmodellens uppbyggnad, beräkning av kostnad per resa i lågtrafik, att den lägsta årliga kostnaden om 75 000 kr för tillköp inte innebär tillkommande kostnader för kommuner vars tillköp överskrider beloppet, samt att det är kommunerna själva som avgör om de vill rikta erbjudandet till samtliga kommunmedlemmar.

Ett par kommuner har efterfrågat digitala seniorbiljetter. De finns med i Västtrafiks planering men det är idag oklart när de kan införas. Möjligheten att ha seniorbiljett på Västtrafikkort kommer dock att finnas kvar även när digitala seniorbiljetter blir möjliga.

Ytterligare ett par kommuner har framfört önskemål om att ta bort den lägsta årliga kostnaden på 75 000 kr för tillköpet. *Utredningen kommer inte att föreslå någon lägsta årlig kostnad i det slutliga förslaget.*

Skriftliga inspel från kommunerna

Ale

Alingsås

Bollebygd

Dals-Ed

Falköping och Lidköping

Färgelanda

Göteborg

Härryda

Kungälv

Lerum

Lysekil

Munkedal

Mölnadal

Partille

Stenungsund

Strömstad

Tanum

Trollhättan

Uddevalla

Ulricehamn

Vårgårda

Vänersborg

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Diarienummer: 2023/302

Datum: 2023-06-30

Samhällsplanerare, Göran Sewring

Till

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden Västtrafik.

infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Skriftlig synpunkt på ny modell för erbjudande om seniorkort

Skriftlig synpunkt

Västtrafik förslag till modell för seniorerbjudandet föreslås att välja mellan åldersgränserna 65 år, 70 år och 75 år. Det finns önskemål inom Ale kommun att erbjuda andra åldersgränser som bättre är anpassade till den nya kommande normala pensionsåldern 67 år. Ale kommun föreslår att valbara åldersgränser kompletteras med 67 år och 72 år.

Vi anser även att beräkningsmodellen för de kostnader som seniorerbjudandet utgår ifrån endast skall omfatta trafikala kostnader. Detta för att Västtrafik i samband med skatteväxlingen redan fått finansiering för de administrativa kostnader som krävs för att bedriva verksamheten och för att inte dubbelersättas så bör dessa kostnader exkluderas ifrån beräkningen till seniorerbjudandet.

Motivering

Med dagens åldersgräns som gäller med nuvarande modell för Ale, 65 år, kommer kostnaden för seniorkorten bli ca 25 % dyrare med den nya modellen. Åldersgräns 70 år kommer att bli motsvarande något billigare men 70 år är ingen "naturlig" åldersgräns. Det finns goda skäl att spela in alternativa åldersgränser i det här skedet då det fortfarande finns påverkansmöjlighet för modellens utformning.

Detta är en tjänsteskrivelse från Samhällsbyggnadsförvaltningen. Förslag på skrivelse har behandlats som en informationspunkt på Samhällsbyggnadsnämnden den 14 juni 2023.

2023-05-15

Plats och tid	Skräddaren kl. 14:00-16:45	Paragrafer	§36
Beslutande	Ingela Andreen (L) (ordförande) Lars-Ivan Gustafsson (S) (vice ordförande) Birgitta Carlsson (S) Britt Berggren (M) Björn Albinson (KD) Ellinor Silverberg (V) Martin Pehrsson (S) ersätter Morgan Fredvi (S) Anton Nilsson (M) ersätter Björn Källhult (C) Roland Alm (KD) (tom stol)		
Ej tjänstgörande ersättare	Roger Andersson (S) Ulla Dalén (MP)		
Övriga deltagare	Jonas Sjölin (Förvaltningschef) Lovisa Björnsdotter (Avdelningschef VA) Peter Porss (Nämndsekreterare)		
Utses att justera	Lars-Ivan Gustafsson (S)		
Justeringens plats och tid	Protokollet justeras på distans.		
Sekreterare	Peter Porss		
Ordförande	Ingela Andreen (L)		
Justerande	Lars-Ivan Gustafsson (S)		

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits på Alingsås kommuns digitala anslagstavla.

Organ	Tekniska nämnden		
Sammanträdesdatum	2023-05-15		
Datum för publicering	2023-05-16	Datum för avpublicering	2023-06-07
Förvaringsplats för protokollet			

2023-05-15

§ 36 Remiss utformning av seniorerbjudande Västtrafik

2023-05-15

§ 36 2023.081 TEN

Remiss utformning av seniorerbjudande Västtrafik

Ärendebeskrivning

Inom Västra Götalandsregionen (VGR) har kommuner möjlighet att erbjuda gratis kollektivtrafikresor för seniorer genom tillköp av seniorkort. Detta är något som Alingsås kommun i dagsläget gör för Alingsås kommuns medborgare som är 65 år och äldre. Seniorkortet är giltigt dygnet runt inom zon B. Kostnaden för tillköpet var år 2022 cirka 2 mkr. Kommunen tar inte ut någon administrationsavgift från seniorerna.

Sedan 2021 utreder Västtrafik olika utformningar av seniorerbjudandet på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götalandsregionen. Kommuner och delregioner får nu möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, senast 30 juni 2023.

"Underlag för dialog nytt seniorerbjudande v 1.0" ligger som bilaga 1 till denna tjänsteskrivelse.

Följande frågeställningar efterfrågas i dialogen:

1. Vad tycker kommunerna om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?
2. Är det något av det som valts bort i förslaget som kommunerna skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet? Motivera.

Punkt 1 berör förslag kring seniorbiljettens zongiltighet, åldersvillkor, giltighet över dygnet samt möjlighet för kommunerna att ta ut administrationsavgift. I Bilaga 1 återfinns utförlig information om vad utformningsförslagen innebär samt ger för konsekvenser.

Beredning

Förvaltningen har i skrivelse lämnat följande yttrande

Förvaltningen ser överlag positivt på Västtrafiks förslag till utformning av seniorbiljetten. Nedan anges förslagets olika villkor samt förvaltningens synpunkter på dessa.

- Åldersvillkor
 - Västtrafiks förslag: Valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år
 - Förvaltningens kommentar: Förslaget med tre åldersvillkor ger bra valmöjligheter och Alingsås kommun kan fortsätta med samma erbjudande som idag om det skulle önskas. Förvaltningen önskar dock att Västtrafik formulerar erbjudandet så att höjd pensionsålder tas hänsyn till.
- Tid på dygnet:
 - Västtrafiks förslag: Samtliga kommuner inom VGR förutom Borås, Göteborg, Mölndal och Partille får välja mellan att erbjuda seniorbiljett i lågtrafik eller dygnet runt. (Kollektivtrafiknämnden har sedan tidigare, 2022-12-07, tagit beslut om att nämnda fyra kommuner enbart kan erbjuda seniorbiljett i lågtrafik på grund av hög belastning i trafiksystemet).
 - Förvaltningens kommentar: Det är bra att kommunen ges möjlighet att välja. Alingsås kommun kan fortsätta med samma erbjudande som idag om det skulle önskas.

2023-05-15

- Zongiltighet
 - Västtrafiks förslag: Seniorbiljetten är giltig i endast en zon, den zon kommunen tillhör. Utredningen anger att om det skulle vara möjlighet för kommuner att köpa till giltighet även i zon A (Göteborg, Partille, Mölndal och Öckerö) så skulle detta innebära att biljetten enbart är giltig i lågtrafik både i den egna zonen och zon A.
 - Förvaltningens kommentar: För Alingsås kommun innebär förslaget att seniorbiljetten är giltig för resor inom hela zon B, när som helst på dygnet. Förvaltningen ser detta som ett bra upplägg. Alingsås kommun kan fortsätta med samma erbjudande som idag om det skulle önskas.

- Administrationsavgift
 - Västtrafiks förslag: Kommunerna ges ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna.
 - Förvaltningens kommentar: Förvaltningen ser ingen nackdel i att inte kunna ta ut administrationsavgift.

Punkt 2 av dialogfrågorna berör de alternativ som valts bort inom utredningen. Förvaltningen har inga synpunkter på bortvalda alternativ.

Beslut

Samhällsbyggnadsförvaltningens yttrande antas och skickas som Tekniska nämndens svar till Infrastruktur och kollektivtrafiknämnden.

Expedieras till

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden inom Västra Götalandsregionen
infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Kommunstyrelsen för kännedom

Paragrafen är justerad

From: Therese Fredman <therese.fredman@bollebygd.se>
Sent: den 15 mars 2023 11:45
To: Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd
Subject: Kommentarer till förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter

Hej

Med detta mail vill jag meddela att Bollebygd inte har några synpunkter på det förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter som lagts fram.

Med vänlig hälsning

Therese Fredman
Näringslivsutvecklare
Bollebygds kommun
Tfn: 0734 647008
E-post: therese.fredman@bollebygd.se
Webbplats: www.bollebygd.se

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Kommunstyrelsen

§ 121

Dnr 2023-000074 500

**Underlag för dialog om nytt seniorerbjudande för
kollektivtrafik**

Sammanfattning av ärendet

Västtrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden olika utformningar av nytt seniorerbjudande.

Västtrafik har skickat ut ett dialogunderlag till kommunerna kring utformningen av seniorerbjudandet och önskar skriftligt inspel från kommunerna senast den 30 juni 2023.

Utredningens resultat och rekommendation kommer att lyftas till Västtrafiks styrelse och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för beslut under hösten och ett nytt seniorerbjudande väntas kunna införas under 2024.

Bedömning och konsekvensbeskrivning redogörs för i föreliggande tjänsteskrivelse såsom åldersvillkor, zongiltighet, administrationsavgift samt att utredningen beskriver olika förutsättningarna för olika tidsgiltighet i olika zoner. I Dals-Eds kommun är trafikutbudet relativt lågt och ett erbjudande i enbart lågtrafik bedöms inte bidra till erbjudandets syfte varför bedömning görs att det är motiverat med olika giltighet för olika zoner beroende på trafikutbud och förutsättningar. En begränsning i erbjudandet för Dals-Eds kommun är att erbjudandet avseende tågavgångar enbart är giltigt på Västtågen Ed-Trollhättan och inte på Vy-tågen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse kommunstrateg 2023-05-25.

Bilagor 1-6.

Kommunstyrelsens beslut

- Kommunstyrelsen beslutar att besvara remissen med att Dals-Eds kommun anser erbjudandets utformning som motiverat, men att valmöjligheten kring åldersvillkor om möjligt bör kompletteras med en gemensam rekommendation för åldersvillkor inom kommunalförbundet. För att Dals-Eds kommun ska kunna ta ställning till ett eventuellt tillköp önskar man också se att beslut har fattats kring en seniorrabatt så att även den möjligheten kan vägas in i beslutet.

Expedieras till

infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

kansli@fyrbodal.se

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Underlag för dialog nytt seniorerbjudande***Bakgrund***

Västtrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden olika utformningar av nytt seniorerbjudande.

Efter avgränsningar av kollektivtrafiknämnden finns fyra alternativ kvar i utredningen:

- Kommunalt tillköp seniorbiljett: lågtrafik alt. dygnet runt, åldersvillkor 65 år
- Kommunalt tillköp seniorbiljett: lågtrafik alt. dygnet runt, åldersvillkor 65 alt. 70 år
- Kommunalt tillköp seniorbiljett: lågtrafik alt. dygnet runt, åldersvillkor 65 alt. 75 år
- Seniorrabatt i kombination med kommunalt tillköp

Kollektivtrafiknämnden har beslutat om att den nya kalkylmodellen ska baseras på resandet med respektive kommuns seniorbiljett samt nettokostnad per resa med beaktande av Västtrafiks totala självfinansieringsgrad samt att seniorerbjudandet för Borås, Göteborg, Mölndal och Partille endast ska erbjudas för lågtrafik.

Västtrafik har skickat ut ett dialogunderlag till kommunerna kring utformningen av seniorerbjudandet och önskar skriftligt inspel från kommunerna senast den 30 juni 2023 utifrån följande frågeställningar:

- Vad tycker ni om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?
- Är det något av det som valts bort i förslaget som ni skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet? Motivera.

Huruvida en seniorrabatt ska införas som ett komplement till kommunala tillköp bedöms enligt utredningen vara en fråga för infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, då kostnaden för rabatten skulle belasta regionen och tas därför inte upp i dialogunderlaget.

Utredningens resultat och rekommendation kommer att lyftas till Västtrafiks styrelse och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för beslut under hösten och ett nytt seniorerbjudande väntas kunna införas under 2024.

Sammanfattning

Utredningen föreslår i dialogunderlaget följande utformning:

<i>Åldersvillkor:</i>	Valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år.
<i>Zongiltighet:</i>	Endast en zon, den zon kommunen tillhör.
<i>Administrationsavgift:</i>	Ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna.
<i>Tid på dygnet:</i>	Borås, Göteborg, Mölndal och Partille enbart lågtrafik enligt beslut kollektivtrafiknämnden. Övriga kommuner föreslås ha valmöjlighet mellan lågtrafik och dygnet runt.

Seniorbiljetterna föreslås fortsätta gälla i samma trafik som idag. Utöver Västtrafiks linjelagda trafik ingår Öresundståg, Närtrafik, Närbussar och Flexlinjer inom biljettens giltighetsområde.

Erbjudandets utformning bedöms som motiverat, men valmöjligheten kring åldersvillkor bör om möjligt kompletteras med en gemensam rekommendation för åldersvillkor inom kommunalförbundet för att uppnå så stor enhetlighet som möjligt. Vidare bedöms det också önskvärt att beslut fattas kring en eventuell seniorrabatt för att kommunerna ska kunna väga in även den aspekten vid beslut om ett eventuellt tillköp.

Bedömning och konsekvensbeskrivning

Åldersvillkor

Utredningen beskriver i underlaget fördelar med ett enhetligt lägre åldersvillkor på 65 år då det gynnar flera av seniorerbjudandets syften. Ett lägre åldersvillkor innebär dock en kostnadsökning som skulle kunna påverka kommuners vilja och möjlighet till tillköp negativt varför utredningen föreslår en valfrihet i åldersvillkor.

Precis som utredningen beskriver förenklas erbjudandet om det utformas enhetligt och vid lägre åldersvillkor ökar chanserna att etablera en vana för att resa kollektivt och därmed senarelägga färdtjänstdebut. Kostnaden kan dock vara avgörande kring huruvida tillköp ska göras och som beskrivs i utredningen kan det bli stor påverkan för kommuner som idag erbjuder en viss ålder om denna ålder tvingande ändras. För Dals-Eds kommun bedöms däremot skillnaderna i kostnad mellan de olika åldersvillkoren som relativt marginella utifrån den kalkyl som lämnats, men eftersom Dals-Ed idag inte erbjuder seniorkort är kalkylen osäker.

I Skaraborgs kommunalförbund (som också ingår i zon C) har direktionen beslutat om att ställa sig bakom ett inriktningsbeslut att förordna åldersvillkor 70 år för kommunerna i Skaraborg. Skaraborg har även uppmanat en gemensam inriktning för andra i zon C och frågan har lyfts i tjänstemannaverket i Fyrbodalen som beslutat om att ta fram ett förslag till rekommendation av åldersvillkor 70 år. En gemensam rekommendation för ålder inom en och samma zon eller åtminstone kommunalförbund bedöms vara ett bra komplement till att låta valmöjligheten finnas kvar i själva erbjudandet.

Zongiltighet

Utredningen beskriver hur zongiltighet i flera zoner försvårar hanteringen vid zonbyte och begränsar möjlighet att kunna erbjuda dygnet-runt-trafik i zon B och C. Det bedöms därför som motiverat att enbart erbjuda giltighet i den zon kommunen tillhör.

Administrationsavgift

Utredningen beskriver flera nackdelar med att ta ut en administrationsavgift då det ökar komplexiteten och skapar en tröskel för seniorerna som riskerar motverka erbjudandets syften. Då kommuner enligt den nya kalkylmodellen heller inte riskerar att betala för

seniorbiljetter som inte används bedöms förslaget om att inte kunna ta ut en administrationsavgift som motiverat.

Tidsgiltighet

Utredningen beskriver de olika förutsättningarna för olika tidsgiltighet i olika zoner. I Dals-Eds kommun är trafikutbudet relativt lågt och ett erbjudande i enbart lågtrafik bedöms inte bidra till erbjudandets syfte varför bedömningen görs att det är motiverat med olika giltighet för olika zoner beroende på trafikutbud och förutsättningar.

Övrigt

En begränsning i erbjudandet för Dals-Eds kommun är att erbjudandet avseende tågavgångar enbart är giltigt på Västtågen Ed-Trollhättan och inte på Vy-tågen.

I underlaget ges inga förslag kring en seniorrabatt. För att få en helhetsbild över möjligheterna bedöms det vara till fördel inför ett framtida beslut om eventuella tillköp om ett beslut kring seniorrabatt har fattats.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att besvara remissen med att Dals-Eds kommun anser erbjudandets utformning som motiverat, men att valmöjligheten kring åldersvillkor om möjligt bör kompletteras med en gemensam rekommendation för åldersvillkor inom kommunalförbundet. För att Dals-Eds kommun ska kunna ta ställning till ett eventuellt tillköp önskar man också se att beslut har fattats kring en seniorrabatt så att även den möjligheten kan vägas in i beslutet.

I tjänsten

Jessica Olsson,
Kommunstrateg

Expedieras till

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Fyrbodalen, kansli@fyrbodalen.se

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden
Västra Götalandsregionen

Skrivelse gällande nytt avtal för seniorkort

Bakgrund

I Skaraborg har idag samtliga 15 kommuner erbjudande till de äldre folkbokförda invånarna gällande seniorkort för kostnadsfria resor med kollektivtrafiken i sin zon. Flertalet kommuner lämnar erbjudandet till sina invånare från det att de fyller 75 år. I Falköping och Lidköping erbjuds seniorkort redan från det att invånarna fyller 65 år. I de två kommunerna har det varit en viktig del i kommunernas strategi att få invånare i pensionsålder, från 65 år, att resa kollektivt.

I och med Västtrafiks nya utformning av seniorerbjudandet med ny kalkylmodell har diskussioner förts om vilken ålder som då ska gälla. Vid Skaraborgs kommunalförbunds direktionsmöte 14 april beslutade kommunerna gemensamt att alla 15 kommuner i Skaraborg ska ha samma åldersvillkor för att dela ut seniorkort. Erbjudandet kommer då i de 15 kommunerna att gälla från det år som invånarna fyller 70 år.

Anspraak ställs på utfasning

När det nya avtalet genomförs och åldersgränsen ändras till 70 år kommer Falköping och Lidköping ha invånare mellan 65 och 69 år som idag innehar seniorkort för fria resor och som inte längre kommer kunna använda sina kort om inte en utfasning av seniorkorten görs för de här åldersintervallen. De skulle då kunna få behålla sina seniorkort för att fortsätta åka som idag.

I det nya avtalet är det möjligt att lägga med ett förbehåll om att inga nya kort delas ut till dem som inte fyllt 70 år. Det innebär att de invånare som när det nya avtalet börjar gälla inte har hämtat ut sitt seniorkort inte kan få ett förrän de fyller 70 år samt att de som tappat bort sitt kort inte kan få ett nytt förrän de fyller 70 år. Att låta korten gälla så länge de är i omlopp skapar inte heller något merarbete för Västtrafik då de redan är administrerade. Givetvis kommer Falköpings och Lidköpings kommun att fortsätta betala för de seniorkort som idag finns registrerade.

Om korten som redan har delats ut skulle tas tillbaka skulle det ge både kommunerna och Västtrafik dålig publicitet och trovärdighet. Det skulle samtidigt kunna leda till minskat resande med kollektivtrafiken vilket inte är

Kommunledningsförvaltningen

i linje med trafikförsörjningsprogrammet som anger mål om ökad andel hållbart resande.

Falköpings och Lidköpings kommuner förväntar sig att Västtrafik gör detta möjligt eftersom det är viktigt för att få dessa resenärer att fortsätta vara Västtrafiks kunder.

Falköpings kommun

Lidköpings kommun

Adam Johansson
Kommunstyrelsens ordförande

Ulrika G Blom
Kommunstyrelsens ordförande

Kommunledningsförvaltningen Park/Gata

Therese Broman Trafikingenjör 0515-88 52 11 therese.broman@falkoping.se
Falköpings kommun 521 81 Falköping Besök: Stadshuset Sankt Sigfridsgatan 9 Telefon 0515-88 50 00
kommunen@falkoping.se **www.falkoping.se** Bankgiro 991-2478 Postgiro 3 21 38-0 Org nr 212000-1744

Socialnämnd

Datum och tid: Torsdag 29 juni 2023, kl. 08:30-11:20

Plats: Furåsen

Beslutande:

Se nästa sida

Närvarande ej tjänstgörande ersättare:

Se nästa sida

Övriga närvarande:

Se nästa sida

Eventuella jäv och ersättares tjänstgöring vid jäv anges i respektive paragraf

Utses att justera:

Ann Blomberg (C)

Justeringsplats och tid:

Digitalt 2023-06-30

Paragrafer 59-71

Underskrifter

Ordförande:

Håkan Gusteus

Justerare:

Ann Blomberg

Sekreterare:

Josefine Blid

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutsorgan: Socialnämnd
Sammanträdesdatum: 2023-06-29
Anslaget sätts upp: 2023-06-30
Anslaget tas ned: 2023-07-21

Protokollet förvaras på kommunkontoret

Underskrift

Josefine Blid

SN § 63 Dnr 2023/102
Remiss - nytt seniorerbjudande Västtrafik

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att överlämna remissvaret avseende nytt seniorerbjudande daterat 2023-06-14 som sitt eget till Västtrafik.

Sammanfattning av ärendet

Nuvarande kalkylmodell för kommunala tillköp av seniorbiljetter är komplex och svår att förstå. En ny och tydligare modell har därför tagits fram av Västtrafik via projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande”.

Ärendebeskrivning

Västtrafik utreder olika utformningar av seniorerbjudandet på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden. I dialogunderlaget analyseras de alternativ som finns kvar i utredningen gällande kommunala tillköp av seniorbiljetter: åldersvillkor (65/70/75 år), tid på dygnet (dygnet runt/lågtrafik) samt om kommunerna ska kunna välja giltighet i flera zoner och om kommunerna ska kunna ta ut en administrationsavgift av seniorerna.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelsen

Remissvar

Underlag för dialog nytt seniorerbjudande v 1 0

Bilaga 1 Statusrapport projekt nytt seniorerbjudande jan 2022 v 1 1

Bilaga 2 Statusrapport projekt nytt seniorerbjudande sep 2021 v 1 1

Bilaga 3 Inkomna synpunkter Västtrafiks utredning seniorerbjudande

Bilaga 4 Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande v 1 0

Bilaga 5 K2 Utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre

Bilaga 6 Sweco Utvärdering av gratis kollektivtrafikresor i Göteborg

Meddelande avseende dialog nytt seniorerbjudande

Sändlista

Västtrafik

Enhetschef omsorgskontoret

Socialchef

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

Signed by: HÅKAN GUSTEUS

Date: 2023-06-30 09:16:27

BankID refno: ef4353ff-0a3b-4a9f-be19-5647635137ff

Ordförande Socialnämnd: Håkan Gusteus

Signed by: ANN BLOMBERG

Date: 2023-06-30 09:41:43

BankID refno: 19846704-6039-4276-87a6-e3a40f228a3a

Kommunstyrelsen, Kommunfullmäktige: Ann Blomberg

Signed by: JOSEFINE BLID

Date: 2023-06-30 10:22:11

BankID refno: 0027e7fe-27d1-4c1a-b57a-19f8518c6b33

Nämndsekreterare: Josefine Blid

Sektor/enhet: Omsorg
Titel: Enhetschef omsorgskontoret
Namn: Maja Larsson

Yttrande
Datum: 23-06-14
Dnr: 2023/102

Yttrande avseende förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter

Sammanfattning av yttrande/remissvar

Färgelanda kommun ser positivt på de alternativ som finns i förslaget.

Yttrande/Remissvar

Åldersvillkor: Några kommuner erbjuder idag seniorbiljetter från 65 år. Det finns flera fördelar med detta, bland annat att skapa en vana att resa med kollektivtrafiken, senare lagd färdtjänstdebut och social hållbarhet. Med tanke på höjningarna av pensionsåldern samt att det blir allt vanligare med förvärvsarbete högre upp i åldrarna så finns det skäl att fundera över rimligheten med seniorbiljett redan från 65 år, men det är bra att möjligheten finns för de kommuner som så önskar. För närvarande erbjuder Färgelanda kommun seniorbiljetter från 75 år och förslaget att även kunna erbjuda 70 år som ett alternativ välkomnas. Det är nödvändigt att 75 år fortsätter vara en valmöjlighet eftersom det skulle innebära en kostnadsökning för de kommuner som nu erbjuder 75 år att "tvingas" välja 70 och dessutom påverka viljan att även i fortsättningen erbjuda seniorbiljetter. 70 år är ett lagom steg att ta som ligger mittemellan 65 och 75 år. Vi ser det därför som enhetligt och fördelaktigt med dessa tre åldersalternativ.

Zongiltighet: Endast en zon, den zon som kommunen tillhör.

Bakgrunden är att Borås, Göteborg, Mölndal och Partille, zon A, behöver sprida resandet över dygnet och de erbjuder därmed endast seniorbiljetter under lågtrafik. Det skulle påverka en kommun som vill införa flerzonsbiljetter så att de behöver byta tidsgiltighet till lågtrafik dygnet runt. Detta skulle i sin tur påverka resandet i den egna zonen negativt. Förutom att erbjudandet och resandet blir mer komplext skulle det påverka kommunen i form av högre kostnader. Färgelanda kommun ser därför att det är motiverat att fortsätta med zontillhörigheten till den zon som kommunen tillhör.

Administrationsavgift: Förslaget är att det inte ska finnas möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna. Bakgrunden är att önskemål om att ta ut en administrationsavgift har förts på tal från några av kommunerna. Syftet skulle vara att stävja att seniorkort tas ut och inte används. Detta bygger på en missuppfattning av dagens otydliga kalkylmodell att kommunerna påverkas ekonomiskt av oanvända seniorbiljetter och så är inte fallet. I den kommande modellen baseras inte kostnaden på intäktsbortfall utan på antal resor och pris per resa. Om en administrationsavgift skulle införas finns en risk att färre antal seniorer beställer en seniorbiljett. Färgelanda kommun anser därmed att det inte finns skäl för möjligheten för kommunerna att ta ut en administrationsavgift.

Tid på dygnet: I Borås, Göteborg, Mölndal och Partille erbjuds, på grund av kapacitetsproblem, endast seniorbiljetter under lågtrafik. För övriga kommuner finns valmöjlighet mellan lågtrafik och dygnet runt. I dagsläget är det ingen av kommunerna som har ett erbjudande som är giltigt i lågtrafik och det finns inte heller något resandeunderlag för detta. Vi ställer oss bakom utredningens förslag om valmöjlighet mellan lågtrafik och dygnet runt där det är möjligt.

En synpunkt är att den lägsta årliga kostnaden på 75 000 kr som planeras att införas i och med den nya kalkylmodellen innebär en beräknad kostnadsökning med 19% eller 12 000 kr för Färgelanda kommun. Möjligheten finns dock att välja alternativet 70 år i stället för nuvarande 75 år. Prisindikationen för 70 år är 81 000 kr/år dvs ytterligare 6 000 kr vilket ger mer värde för kommunen och våra seniorer.

Färgelanda kommun kan inte se att det är något som valts bort i förslaget som vi skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet.

§ 173 SMF-2023-01643

Göteborgs Stads inspel till Västtrafik gällande nytt seniorerbjudande

Beslut

1. Stadsmiljönämnden översänder bilaga 1 i yrkandet från MP), (S), (V), (C), (M), (D), (L) och (KD) om Västtrafiks förslag till nytt seniorerbjudande till Västra Götalandsregionen som Göteborgs Stads yttrande.
2. Stadsmiljönämndens presidium ges delegation att justera yttrandet om så behövs före sista datum för inskick senast den 30 juni.

Handlingar

Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande med följande bilagor:

Underlag för dialog nytt seniorerbjudande

Bilaga 1 Statusrapport projekt nytt seniorerbjudande jan 2022

Bilaga 2 Statusrapport projekt nytt seniorerbjudande sep 2021

Bilaga 3 Inkomna synpunkter Västtrafiks utredning seniorerbjudande

Bilaga 4 Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande

Bilaga 5 K2 Utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre

Bilaga 6 Sweco Utvärdering av gratis kollektivtrafikresor i Göteborg

Yrkande från (MP), (S), (V), (C), (M), (D), (L) och (KD) (protokollsbilaga 1, § 173)

Yrkanden

Ordförande Joakim Larsson (MP) och Toni Orsulic (M) yrkar bifall på yrkandet från MP), (S), (V), (C), (M), (D), (L) och (KD). .

Propositionsordning

Ordförande Joakim Larsson (MP) finner att det endast finns ett förslag till beslut, det vill säga bifall på yrkandet från (MP), (S), (V), (C), (M), (D), (L) och (KD). Han finner att stadsmiljönämnden beslutar enligt yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Västra Götalandsregionen

Göteborgs Stads utlåtande om Västtrafiks förslag till nytt seniorerbjudande

Sammanfattning

Västtrafik har på uppdrag av Västra Götalandsregionens infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd tagit fram ett förslag till framtida utformning av kommunernas tillköp av seniorbiljetter. Västtrafik vill ha kommunernas inspel kring förslaget.

Västtrafik har på ett förtjänstfullt sätt utvärderat de olika alternativen och beskrivit de konsekvenser som det nya seniorerbjudandet bedöms få, för kommunerna och för seniorerna.

Göteborgs stads viktigaste inspel är att den prisbild som blir en konsekvens av den nya kalkylmodellen innebär att Göteborgs stad inte kan garantera att man fortsatt kan teckna seniorerbjudandet. Om prisbilden kvarstår enligt förslaget så kan Göteborgs stad i höstens budgetprocess samt i det ekonomiska läge som staden befinner sig i just nu, tvingas överväga en högre åldersnivå för seniorkortet i Göteborg eller till och med en avveckling av seniorkortet i Göteborg, i linje med de besparingsförslag förvaltningen föreslog för nämnden i maj.

Bakgrund

Västtrafik arbetar på uppdrag av Västra Götalandsregionens infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd med projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande” och har nu tagit fram ett förslag till framtida utformning av kommunernas tillköp av seniorbiljetter. Vid tidigare presentationer av utredningen vid delregionala kollektivtrafikråd (DKR) har det från flera håll efterfrågats ett konkret förslag att lämna synpunkter på.

Samtidigt har Västtrafik förstått att det har varit svårt att bilda sig en uppfattning kring förslagen utan att se vilken effekt alternativen får för priserna på tillköpen. För att tillmötesgå detta har Västtrafik tagit fram ett underlag till vårens DKR, innehållande förslag till utformning av tillköp av seniorbiljetter samt prisbild. Observera att prisbilden inte är föremål för dialog, endast utformningen av tillköpet. Kommunerna har möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter på utredningens förslag fram till den 30 juni 2023.

Västtrafiks förslag till nytt seniorerbjudande

Västtrafik har baserat på analysen av olika alternativ tagit fram nedanstående förslag till framtida utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter, vilket kommuner och

delregioner kan lämna synpunkter på som en del av den fortsatta utredningen. Beroende på vad som framkommer under dialogerna i vårens delregionala kollektivtrafikråd och i de skriftliga synpunkter som inkommer till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden kan Västtrafiks slutliga förslag till nytt erbjudande få en annan utformning.

Nedan redovisas Västtrafiks slutsatser avseende de alternativ som finns kvar i utredningen gällande kommunala tillköp av seniorbiljetter. Nedan redovisas även Göteborgs Stads utlåtande om Västtrafiks förslag till ny utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter.

Prisbild

Västtrafik har tagit fram en ny kalkylmodell vilket innebär en ny prisbild för seniorerbjudandet. Kalkylmodellen innebär att Västtrafik inte längre tar betalt enligt inkomstbortfall.

Den nya kalkylmodellen utgår från två parametrar:

- Antal resor med seniorbiljett
- Pris per resa

Göteborgs stads utlåtande angående prisbild

Från Göteborgs stad är vi positiva till att kalkylmodellen ska utgå från antal resor med seniorbiljett, men samtidigt negativa till de andra aspekterna av den nya kalkylmodellen och nya prisbild som modellen innebär.

Då seniorkortet är ett tillköp som finansieras genom kommunala skattemedel så är det inte lämpligt att Göteborgs stads tillköp används för kostnader som genereras i andra delar av Västtrafiks område. Regionen som huvudman kan med regionala skattemedel och biljettintäkter omfördela resurser inom regionen, men tillköpen från en kommun måste oavkortat gå till att täcka Västtrafiks kostnader som härrör till den specifika kommunen eller dess medlemmar. Med hänvisning till 2 kap. 1–2§ i kommunallagen så anser vi från Göteborgs stad att det inte är rimligt att Västtrafik använder sig av totala genomsnittskostnader för att beräkna pris per resa, samt att kostnaderna ska vara samma för samtliga kommuner trots vitt skilda förutsättningar.

Givet detta så är skillnaden mellan priset för låg- och högtrafik för liten eftersom marginalkostnaden för en ytterligare resa under lågtrafik inom Göteborgs stad och liknande kommuner bedöms vara väldigt låg. Detta gäller eftersom investeringskostnaderna för kollektivtrafiken i dessa orter framför allt syftar till att tillgodose behovet under högtrafik.

Seniorkortet i Göteborg och sannolikt även Mölndal, Partille och Borås, är inte enbart en förmån till stadens äldre. Det har även stora fördelen att det flyttar resor från högtrafik till lågtrafik vilket innebär ett bättre resursutnyttjande och även en bättre produkt för Västtrafik ett erbjuda ordinarie resenärer. Detta är en situation som gynnar båda parter, som inte speglas fullt ut i den föreslagna prisbilden och som skulle innebära negativa konsekvenser om Göteborgs stad skulle behöva göra prioriteringen att avveckla eller försämra seniorerbjudandet på grund av en försämrad prisbild.

Göteborgs stad konstaterar vidare att när Göteborg senast hade ett lågtrafikkort som erbjöds samtliga resenärer så var priset för detta 25 procent billigare än ordinarie pris som gällde för motsvarande månadskort ”dygnet runt”.

Det borde även finnas ett tak på hur många resor per dag som kan debiteras per seniorbiljett för att erbjudandet ska vara mer förmånligt än ett månadskort eller enkelbiljetter.

Åldersvillkor

Västtrafik föreslår därför att kommunerna ska kunna välja mellan samtliga tre åldersvillkor som finns kvar i utredningen: 65, 70 och 75 år.

Göteborgs stads utlåtande angående åldersvillkor

Göteborgs Stad är positiva till Västtrafiks slutsatser avseende åldersvillkor och att kommunerna ska kunna välja mellan samtliga tre åldersvillkor som finns kvar i utredningen: 65, 70 och 75 år.

Om Västtrafik inte ändrar sitt förslag till kalkylmodell och prisbild så måste Göteborg överväga att ändra seniorkortet till att endast innefatta åldersnivån 70 år och äldre, alternativt utreda andra alternativ för att underlätta för stadens seniorer. Det kommer riskera att 65–70 åringar i högre utsträckning åker under högtrafik med försämrad attraktivitet som följd.

Västtrafik bör utreda om 65 års-gränsen borde följa en riktningsålder som styr bland annat den allmänna pensionens tidigaste utbetalning och därmed de medborgare som skulle ha mest behov av en rabatt. Göteborgs stad anser att det är rimligt att seniorerbjudandet baseras på ålder för att inte skapa ett tungt administrativt system. Samtidigt är det nog inte rimligt att 65 år fortsätter gälla, samtidigt som pensionsåldern höjs. Systemet borde dock utformas så att ingen senior blir av med sitt redan utgivna kort när åldern för erbjudandet höjs.

Giltighetstid på dygnet

I nuvarande seniorerbjudande kan samtliga kommuner utom Borås, Göteborg, Mölndal och Partille välja mellan ett erbjudande giltigt dygnet runt eller i lågtrafik. Lågtrafik är vardagar 08.30-15.00 och 18.00-06.00 samt dygnet runt på helger och helgdagar.

Kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille kan på grund av behovet av att sprida resandet över dygnet i dessa kommuner enbart välja ett seniorerbjudande giltigt i lågtrafik. Att vid giltighet i en zon även begränsa andra kommuner till lågtrafik i den egna zonen bedöms inte vara aktuellt, på grund av ett lägre trafikutbud i flera kommuner under dessa tider. Om andra kommuner i stället bara kan erbjuda giltighet dygnet runt skulle flera av seniorerbjudandets syften sannolikt gynnas. Samtidigt är det tänkbart att kommuner med ett högre trafikutbud i framtiden skulle vilja kunna sprida resandet över dygnet och öka användandet av befintlig kapacitet, vilket också är syftet med

seniorerbjudandet. Västtrafik föreslår därför att valmöjligheten mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt finns kvar för de erbjudanden där det är möjligt.

Göteborgs Stads utlåtande avseende giltighetstid

Göteborgs Stad ser positivt på Västtrafiks slutsatser avseende giltighetstid och att kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille på grund av behovet av att sprida resandet över dygnet endast kan välja ett seniorerbjudande med giltighet i lågtrafik. Ett av de viktigaste syftena med seniorerbjudandet, för Göteborgs Stad, är att sprida resandet över dygnet och att öka användandet av befintlig kapacitet inom kollektivtrafiken.

Västtrafik uppskattar att det genomfördes cirka 17 miljoner resor med seniorbiljett inom Göteborg under 2022. En stor andel av dessa resor hade sannolikt genomförts under högtrafik om inte seniorbiljetterna endast var giltiga under lågtrafik. Seniorbiljetterna är ett enkelt och effektivt sätt att öka resandet med kollektivtrafik utan att behöva öka kapaciteten i kollektivtrafiksystemet. Detta är positivt ur ett kommunalt perspektiv, men framför allt är det positivt ur ett regionalt perspektiv med regionen som huvudman för kollektivtrafiken.

Zongiltighet

I nuvarande seniorerbjudande gäller seniorbiljetten i den zon kommunen tillhör. I utredningen ingår även att undersöka möjligheten att låta kommunerna göra tillköp av seniorbiljetter som är giltiga i fler än en zon.

Det finns både för- och nackdelar med ett seniorerbjudande som är giltigt i flera zoner. För seniorerna skulle det innebära utökade resmöjligheter, vilket kan gynna flera av erbjudandets syften. Ett flerzonserbjudande skulle dock behöva utformas med hänsyn till kapacitetsproblemen i zon A, vilket innebär att ett erbjudande som inkluderar zon A endast skulle vara giltigt i lågtrafik (med undantag för Öckerö kommuns seniorerbjudande). Det medför att en kommun som inför flerzonsgiltighet samtidigt kan behöva byta tidsgiltighet från dygnet runt till lågtrafik. För seniorer som främst reser inom den egna zonen riskerar det att påverka resmöjligheterna negativt. Giltighet i flera zoner skulle öka både komplexiteten i erbjudandet och kommunernas kostnader. I och med den kostnadsökning flerzonsgiltighet skulle innebära är det troligtvis ett fåtal eller inga kommuner som skulle välja att införa det, även om möjligheten fanns. Att frångå dagens enkelhet och enhetlighet gällande zongiltighet i seniorerbjudandet anses därmed inte vara motiverat. Västtrafik föreslår att seniorerbjudandet bara är giltigt i den zon som kommunen tillhör, såsom erbjudandet är utformat idag.

Göteborgs Stads utlåtande avseende zongiltighet

Göteborgs Stad instämmer inte helt och hållet med Västtrafiks slutsatser avseende zongiltighet och att seniorerbjudandet liksom idag bara ska vara giltigt i den zon kommunen tillhör. Om närliggande kommuner skulle tillåtas att erbjuda seniorkort som även gäller i Göteborg skulle det vara positivt, men endast om seniorerbjudandet gäller i lågtrafik om den totala zonen innefattar Göteborg, Mölndal, Partille eller Borås. I annat fall skulle det riskera att bli stora negativa effekter som andra kommuners invånare tillåts

resa dygnet runt på sina seniorkort inom Göteborg. Det gäller både för de praktiska effekterna av resursutnyttjandet samt seniorerbjudandets politiska förankring.

Omlottzoner

I oktober 2022 beslutade Västra Götalandsregionens kollektivtrafiknämnd att tre nya omlottzoner, områden med dubbel zontillhörighet, ska införas i Västtrafiks zonstruktur. Områdena som får dubbla zontillhörigheter och kommer tillhöra både zon A och zon B är Kungälv tätort, Mölnlycke tätort och södra Ale (Bohus och Surte). Totalt rör det sig om 134 hållplatser. De nya omlottzonerna införs den 14 augusti 2023. Resenärer som reser från omlottzonerna i Kungälv tätort, Mölnlycke tätort eller södra Ale till Göteborg kommer nu att kunna resa med en biljett med giltighet i zon A. Omlottzonerna kan innebära att fler väljer att resa med kollektivtrafik till Göteborg vilket kan minska pendlingen med bil från Kungälv, Härryda och Ale.

På samma sätt som övriga resenärer i Kungälv, Härryda och Ale nu kan välja om de vill köpa en biljett med giltighet i zon B eller zon A så bör även seniorerna i Kungälv, Härryda och Ale kunna välja om de vill ha en seniorbiljett med giltighet i zon B eller zon A. Göteborgs Stad förespråkar därför att kommunerna bör kunna erbjuda seniorbiljetter som är giltiga i zon A, zon B eller zon C, oavsett vilken zon kommunen tillhör. Om seniorer i Kungälv, Härryda och Ale vill ha seniorbiljetter med giltighet i zon A för att kunna resa med kollektivtrafik till Göteborg ser Göteborgs Stad inget skäl till att förhindra det då detta kan minska inpendlingen med bil över kommungränsen.

Öckeröundantaget

Öckerö kommun ingår i zon A, men föreslås att fortsatt få ett dygnet runt-erbjudande i och med att deras kollektivtrafik är väldigt begränsad i lågtrafik. Göteborgs stad anser att detta är acceptabelt så länge det i framtiden inte innebär en märkbar kapacitetsförsämring på bussarna vid färjelägena på grund av seniorerbjudandet.

Administrationsavgift

Det finns två inriktningar gällande avgift i utredningen:

- Ingen möjlighet för kommunerna att ta ut en avgift av seniorerna
- Möjlighet att välja att ta ut en enhetlig administrativ engångsavgift

Den vanligaste anledningen till att kommuner uttryckt intresse för att ta ut en administrationsavgift är att de inte vill betala för seniorbiljetter som inte används. I den nya kalkylmodellen tydliggörs att kommunerna inte påverkas ekonomiskt av seniorbiljetter som inte används, eftersom modellen utgår från antalet genomförda resor. Det är idag bara en kommun som tar ut administrationsavgift av seniorerna. Utifrån de negativa konsekvenser avgiften innebär och det låga intresset bland kommunerna bedöms det inte vara motiverat att ha kvar möjligheten att ta ut en administrationsavgift.

Göteborgs utlåtande avseende administrationsavgift

Göteborgs Stad är positiva till Västtrafiks slutsats om att det inte bedöms vara motiverat att ha kvar möjligheten att ta ut en administrationsavgift. Göteborgs Stad delar Västtrafiks

slutsats att en administrationsavgift ökar komplexiteten i erbjudandet samt att den nya kalkylmodellen omhändertar syftet med en eventuell administrationsavgift.

Nämndens bedömning

Göteborgs Stad är framför allt negativa till den kraftigt ökade prisbilden för seniorerbjudandet. Vi är även kritiska till att prisbilden och kalkylmodellen uttryckligen inte har varit föremål för dialog. Om prisbilden kvarstår enligt förslaget så kan Göteborgs stad i höstens budgetprocess samt i det nuvarande ekonomiska läge som staden befinner sig i, tvingas överväga en högre åldersnivå för seniorkorten i Göteborg eller till och med behöva avveckla seniorkorten i linje med det besparingsförslag som förvaltningen i maj föreslog för nämnden för en budget i balans.

I övrigt anser vi från Göteborgs stad att Västtrafik på ett förtjänstfullt sätt har utvärderat de olika alternativen och beskrivit de konsekvenser som det nya seniorerbjudandet bedöms få, för kommunerna och för seniorerna.

Göteborgs Stad delar Västtrafiks bedömning att förslaget till nytt seniorerbjudande ligger i linje med de syften som kommunerna tidigare framfört vid dialog: förbättrad folkhälsa, skapa vanor att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten, utnyttja befintlig kapacitet i kollektivtrafiken, bibehållen turtäthet, omfördelning av resandet till lågtrafik, social hållbarhet och möjlighet till ett självständigt liv. Ambitioner och effekter som både kommuner och regioner delar och drar nytta av.

§ 241

Dnr 2023KS189

Yttrande i dialog gällande nytt seniorkortserbudande

Beslut

Kommunstyrelsen antar *Yttrande i dialog gällande nytt seniorerbjudande* som sitt eget yttrande till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland.

Sammanfattning av ärendet

Västrafik har utrett ett nytt seniorerbjudande. Kommunen har tagit del av ett skriftligt dialogunderlag och har möjlighet att yttra sig till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland.

De frågor som dialogen omfattar är vilka valmöjligheter som kommunerna i regionen bör ha när det gäller åldersvillkor, tid på dygnet, zongiltighet och administrationsavgift kopplat till sitt kommunala seniorkorterbjudande.

Härryda kommun ser positivt på valmöjlighet gällande åldervillkor och giltighetstid på dygnet. Villkoren för tillköp av ytterligare zoner bedöms inte vara attraktiva för kommunen. Härryda kommun lyfter också att frågan gällande tillköp av annan zon än den egna zonen är inte belyst i underlaget, samt att en allmän seniorrabatt i det ordinarie biljettutbudet är ett bra komplement till kommunala tillköp av seniorkort.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse den 28 april 2023
- Yttrande i dialog gällande nytt seniorerbjudande 19 april 2023
- Underlag för nytt seniorerbjudande
- Presentation kalkylmodell och prisbild kommuner den 27 februari 2023

Paragrafen är justerad

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Datum
2023-04-19

Dnr
2023KS189 539

Yttrande i dialog gällande nytt seniorerbjudande

Härryda kommun fick den 1 mars 2023 ta del av underlag för dialog gällande nytt seniorerbjudande. Skriftliga inspel ska ha inkommit till Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland senast den 30 juni. Kommunen har även fått information och haft möjlighet att ställa förtydligande frågor den 27 februari 2023.

En utredning av utformningen av seniorerbjudandet har länge efterfrågats av kommunen. Dagens modell är svår att förstå och är befäst med flera svårigheter. Härryda kommun välkomnar att en ny kalkylmodell har tagits fram som är enklare att förstå. Det är också en stor fördel att modellen är hållbar över tid.

Flera kommuner får med den nya kalkylmodellen förändrade kostnader. Härryda kommun är en av de kommuner som får störst kostnadsökning, drygt 60 % i en jämförelse mellan kostnaden i dagens modell för 2022 och kostnad i kommande modell för år 2024. Härryda kommun tycker att det är olyckligt att kostnadsökningen blir så stor från ett år till ett annat mellan den gamla och nya kalkylmodellen.

Principen och de syften som seniorkorterna bidrar till är förbättrad folkhälsa, etablera en vana att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten, utnyttja befintlig kapacitet i kollektivtrafiken, bibehållen turtäthet, sprida resandet till lågtrafik i vissa områden, social hållbarhet och jämlikhet. Det kan också gynna det lokala näringslivet.

Frågor i dialogunderlaget

Dialogunderlaget pekar ut de frågor som kommunerna har möjlighet att yttra sig om. Dessa är:

- Åldersvillkor
- Tid på dygnet
- Zongiltighet
- Administrationsavgift

Åldersvillkor

I dialogunderlaget beskrivs att åldersvillkoren i seniorerbjudandet i de olika kommunerna i Västra Götalandsregionen idag skiljer sig åt. De åldersvillkor som finns är 65, 70 samt 75 år. Ett enhetligt erbjudande i det lägre åldersspannet om 65 år uppfyller många av de syften som seniorerbjudandet syftar till, bland annat etablera en vana att resa kollektivt och social hållbarhet. Det är dock kopplat till en högre ekonomisk kostnad och begränsar möjligheten för kommunerna att välja nivå på sitt seniorerbjudande. Det kan därför riskera att få motsatt effekt, det vill säga att färre kommuner erbjuder seniorkort på grund av den ökade kostnaden. Härryda kommun håller med om utredningens slutsats att samtliga åldersvillkor bör finnas med som alternativ i det erbjudande som kommunerna har att ta ställning till.

Tid på dygnet

I dialogen om seniorerbjudandet ingår vilken tid på dygnet som seniorkorterna ska gälla. Kommunerna Göteborg, Mölndal, Partille (zon A med Öckerö undantaget) samt Borås tätort har enligt särskilt beslut i infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden endast möjlighet att erbjuda seniorerbjudande i lågtrafik på grund av kapacitetsproblem. Frågan i dialogskedet gäller om övriga kommuner ska kunna välja mellan ett erbjudande med möjlighet till resor endast i lågtrafik eller dygnet runt. Härryda kommun stödjer slutsatsen i dialogunderlaget att båda alternativen ska finnas med som alternativ för de kommuner som inte har påtvingad giltighet till lågtrafik. Detta för att kunna anpassa erbjudandet efter ekonomiska ramar, användning och eventuella framtida kapacitetsproblem.

Zongiltighet

Dialogen gällande zongiltighet avser frågan om kommuner ska kunna köpa till zoner utöver sin egen zon i sitt seniorerbjudande.

Att köpa till en zon utöver den egna zonen ger en initial kostnadsökning på 50 % utöver kostnaden för endast den egna zonen. Två zoner ger en kostnadsökning på 100 %. Kostnadsökningen gäller samtliga resor som görs med seniorkorterna, även inom den egna zonen. Utöver det kommer resandet med största sannolikhet att öka på grund av att utbudet ökar, då varje ny påstigning på ett fordon är en ny resa. Kostnadsökningen som att erbjuda ytterligare en zon innebär kommer alltså i realiteten bli större än 50 %.

Enligt förtydligande på informationsmöte med Västtrafik den 27 februari innebär ett tillköp av zon A som har påtvingad giltighet i lågtrafik att detta gäller i samtliga zoner som seniorerbjudandet avser. För Härryda kommun skulle som en följd av dagens isolerade zonstruktur ett tillköp av zon A med påtvingad giltighet i lågtrafik ge vissa seniorer stora möjligheter till kollektivt resande, medan seniorer främst i de östra delarna av kommunen där utbudet inte är lika stort får försämrade möjligheter att resa kollektivt. Detta förhållande samt den betydande kostnadsökningen innebär att kommunen bedömer att attraktiviteten för kommunen att erbjuda ytterligare en zon i seniorerbjudandet är låg. Härryda kommun delar dock inte

slutsatsen i dialogunderlaget till fullo. Resonemanget ovan gör att det blir en betydande kostnadsökning och ökad komplexitet vilket gör att utredningen föreslår att seniorerbjudandet fortsatt bara är giltigt i den zon kommunen tillhör. Möjligheten att kunna erbjuda seniorkort i en annan zon som ett alternativ till ett seniorkort i den egna zonen är inte belyst.

Härryda kommun är idag isolerade i zon B och har ingen möjlighet att ta sig med kollektivtrafiken till någon annan kommun inom zon B. Från augusti så kommer det i Mölnlycke finnas 60 hållplatser med dubbel zontillhörighet. Det tillförs samtidigt ett stort antal hållplatser med dubbel zontillhörighet i Kungälv samt även ett antal i Ale kommun. Det är dock inte något som kommer innehavare av seniorkort i dessa kommuner till gagn eftersom seniorkorten endast gäller inom den egna zonen (zon B) och inte kan användas in i zon A.

Härryda kommun noterar att det i dialogunderlaget inte är belyst hur dessa större områden med dubbel zontillhörighet påverkar seniorerbjudandet. Frågan om det är möjligt att till vissa områden erbjuda seniorkort i en annan zon är den egna zonen, samt hur det skulle kunna hanteras, anser Härryda kommun är en fråga som kvarstår och som bör belysas framåt.

Härryda kommun vill i sammanhanget vidhålla sin inställning att hela Härryda kommun bör ingå i zon A. Nuvarande zonindelning har negativa effekter för boende, besökare och näringslivet i Härryda kommun. Härryda kommuns seniorer har i jämförelse med andra kommuner ett mer begränsat område som de kan resa inom. Med dagens seniorerbjudande är det inte heller möjligt för kommunens seniorer att ta sig till ett sjukhus med sitt seniorkort.

Administrationsavgift

Härryda kommun har tidigare lyft möjligheten att låta seniorerna medfinansiera sitt seniorkort med en mindre årlig avgift. Härryda kommun beklagar att detta avfärdats tidigt i utredningens gång, och hade önskat att frågan belysts i utredningen. Det hade kunnat ge större möjligheter för kommunerna i utformningen av sitt seniorerbjudande.

Härryda kommun har inga synpunkter kring möjligheten för kommunerna att kunna ta ut en administrationsavgift av engångskaraktär. Tidigare modell där kostnaden beräknades per kort gjorde att kommuner uppfattade att man betalade för seniorkort som inte används. I den nya kalkylmodellen är inte antal utfärdade kort en faktor.

Seniorrabatt

Tidigare i utredningen avseende seniorerbjudande så var en seniorrabatt med som ett alternativ som ett komplement till kommunala tillköp av seniorkort. Härryda kommun vill lyfta en allmän regional seniorrabatt motsvarande dagens ungdoms/studentrabatt som en bra åtgärd. En seniorrabatt i det allmänna biljettutbudet kan fungera som ett komplement för de seniorer som bor nära en annan zon och regelbundet reser över en

zongräns. Ett ställningstagande om en seniorrabatt är önskvärt att det kommer innan eller i samband med beslut om seniorerbjudandet i infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i höst. Detta så att kommunerna vet alla förutsättningar inför ställningstagande om utformningen av sitt eget seniorerbjudande.

§ 176/2023

Remissyttrande - Förslag på nytt seniorerbjudande kollektivtrafik (Dnr KS2023/0860)

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen har tagit fram ett förslag på nytt seniorerbjudande. Man har inom arbetet tagit fram både ny kalkylmodell för seniorkorten och villkor för vad som ska ingå i erbjudandet.

Regionens förslag till utformning av kommunala tillköp:

- Åldersvillkor: valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år.
- Zongiltighet: Endast en zon, den zon kommunen tillhör.
- Administrationsavgift: Ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna.
- Tid på dygnet:
 - Borås, Göteborg, Mölndal och Partille: lågtrafik (beslutat av kollektivtrafiknämnden 7 december 2022, avgränsningen ingår därmed inte i dialogen).

Övriga kommuner: valmöjlighet mellan dygnet runt och lågtrafik.

Kommuner och delregioner kan inkomma med skriftliga inspel till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, till och med 30 juni 2023. Inskickade synpunkter behandlas på motsvarande sätt som vid en remiss.

Den nya prismodellen för erbjudandet beslutades den 7 december 2022 och ingår därmed inte i remissyttrandet utan kommunen ska enbart yttra sig på de olika villkoren som ska ingå i erbjudandet.

Förslag till beslut

Upprättat förslag till svar i Bilaga 1 antas som Kungälv kommuns svar på remissen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Remissyttrande - Förslag på nytt seniorerbjudande kollektivtrafik

Bilaga Bilaga 1. Kungälvs svar på nytt seniorerbjudande

Bilaga Underlag för dialog nytt seniorerbjudande v.1.0.pdf

Bilaga Bilaga 1 Statusrapport projekt nytt seniorerbjudande jan 2022 v.1.1.pdf

Bilaga Bilaga 2 Statusrapport projekt nytt seniorerbjudande sep 2021 v.1.1.pdf

Bilaga Bilaga 3 Inkomna synpunkter Västtrafiks utredning seniorerbjudande.pdf

Bilaga Bilaga 4 Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande v.1.0.pdf

Bilaga Bilaga 5 K2 Utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre.pdf

Bilaga Bilaga 6 Sweco Utvärdering av gratis kollektivtrafikresor i Göteborg.pdf

Bilaga Protokollsutdrag - Remissyttrande - Förslag på nytt seniorerbjudande kollektivtrafik -

Utskottet för Samhälle och utveckling

KOMMUNSTYRELSEN

KUNGÄLV
KOMMUN

Justeras sign

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

2023-06-21

27 (51)

Beslut

Upprättat förslag till svar i Bilaga 1 antas som Kungälv kommuns svar på remissen.

Expedieras till:

infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vregion.se

För kännedom till:

amanda.stenbom@kungalv.se

KOMMUNSTYRELSEN

**KUNGÄLV
KOMMUN**

Justeras sign

Kungälv's svar på nytt seniorerbjudande

- **Vad tycker ni om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?**

- Åldersvillkor: valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år.

Förvaltningen anser att det är positivt att valmöjligheten kvarstår mellan de olika åldersgrupperna. Att enbart erbjuda 65+ innebär, för vissa kommuner, en drastisk kostnadshöjning vilket framgår av underlaget till seniorerbjudandet. I och med den nya prismodellen är det intressant att analysera hur val av olika åldersgrupper kan påverka resandet och därmed prisunderlaget för varje kommun. Det är svårt att bedöma och förutse resandet oavsett vilken målgrupp som får nyttja erbjudandet. En satsning på åldersgruppen 65+ har potentialen att täcka in en stor del av arbetspendlande befolkning i takt med att pensionsåldern höjs.

Oavsett kvarstår bedömningen att kommuner själva ska kunna välja åldersgrupp. Valet kan då baseras på demografiska förutsättningar och tidigare reseunderlag för varje kommun. Valmöjligheten bidrar till erbjudandets syften, yngre åldersgrupper som får ta del av erbjudandet kan ge effekter tidigt på både folkhälsa, skapandet av vana att resa kollektivt och senarelägga färdtjänstdebuten. Riktas man dock in sig på att seniorerbjudandet ska inkludera arbetspendlande seniorer så gynnar det inte nödvändigtvis spridandet av resande till lågtrafik.

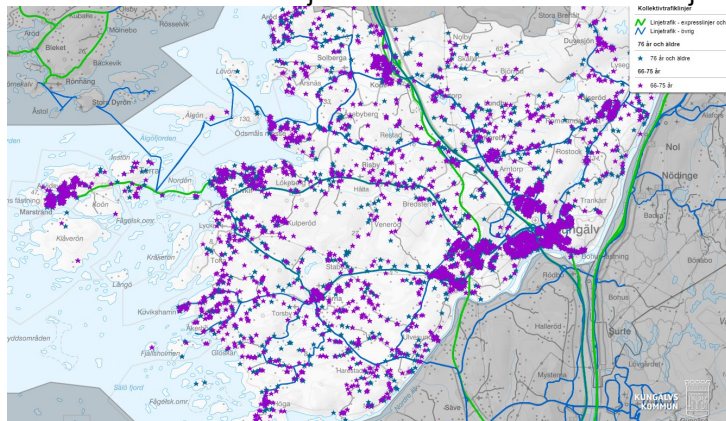
- Tid på dygnet:
 - Borås, Göteborg, Mölndal och Partille: lågtrafik (beslutat av kollektivtrafiknämnden 7 december 2022, avgränsningen ingår därmed inte i dialogen).
 - Övriga kommuner: valmöjlighet mellan dygnet runt och lågtrafik.

Historiskt har Kungälv's kommuns seniorkort använts mest i högtrafik. Dock kan valet att låta erbjudandet enbart gälla under lågtrafik gynna kommunens reseunderlag och signalera ett resebehov till Västtrafik och på så vis kunna utveckla kollektivtrafikutbudet på sikt inom kommunen. Det är en relativt liten del av dagen då seniorer inte skulle kunna resa på seniorkorten (5,5 timme).

Förvaltningen är försiktigt positiv till att erbjudandet ska göra det möjligt att välja mellan hög/lågtrafik eftersom det kan, på samma sätt som åldersvillkoren, kan baseras på en kommuns egna förutsättningar. Skulle det dock vara valbart med att lägga till zon A i erbjudandet önskar förvaltningen att regionen redogör detaljerat för argumenten att då införa tvingande lågtrafik inom den egna kommunen.

- Zongiltighet: Endast en zon, den zon kommunen tillhör.

I augusti 2023 får Kungälv och Ytterby tätort omlottzon till zon A. Detta kommer troligtvis påverka andelen resor in mot Göteborg. Kungälvs kommun har en hög koncentration inom åldersgruppen 65 + i dessa tätorter. Skulle seniorerbjudandet införas med avsikt att ha effekt på arbetspendlandet skulle kommunen gynnas av att kunna erbjuda tilläggszoner, dock är det inte nödvändigtvis förenligt med regionens beslut att införa tvingande lågtrafik för kommuner som skulle välja att inkludera zon A i seniorerbjudandet.

Att kunna resa med seniorkortet inom zon A skulle gynna både arbetspendling och de sociala hållbarhetsaspekterna. Det skulle även gynna näringslivet kommunöverskridande att erbjuda fler zoner. Dock är ett av seniorerbjudandets syften att gynna lokal näringslivsverksamhet och risken finns att besök, handel och andra verksamheter skulle väljas bort inom den egna kommunen om valmöjligheten fanns. Swecos undersökning som är bilagd ärendet visar att majoriteten av seniorkorten används för inköp samt nöje och fritid. Samtidigt som möjlighet till zon A skulle kunna innebära en avlastning av biltrafiken till Göteborg så riskerar den egna kommunen att gå miste om inomkommunal besöks- och handelsnäring.

Förvaltningen undrar om regionen möjligtvis kunde överväga att erbjuda valmöjligheten för en medborgare att välja giltighet i antingen zon A eller zon B.

- Administrationsavgift: Ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna.

Förvaltningen anser, liksom regionen, att kommuner inte ska ha möjlighet att ta ut administrativ avgift. Seniorerbjudandet är en subventionering som är till för att gynna medborgarnas resor, och bör principiellt inte aktivt försvåra för invånare att ta del av erbjudandet.

- **Är det något av det som valts bort i förslaget som ni skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet? Motivera.**
 - Valmöjlighet för senior att antingen välja zon A eller B. Vi önskar en närmare analys på varför man eventuellt inte skulle kunna erbjuda detta. Vad innebär det för administrativa möjligheter och utmaningar? Vilka systemeffekter skulle det få på Göteborgstrafiken?

En övrig fråga/medskick

- Kommer digitala seniorkort erbjudas?

§ 119 Yttrande över Västtrafiks förslag till förändrat seniorkortserbjudande

KS23.99

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar överlämna yttrandet beträffande förändring av seniorkortserbjudande till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra Götalandsregionen.

Sammanfattning

Västtrafik erbjuder kommuner i Västra Götalandsregionen samt Kungsbacka kommun att göra tillköp av seniorbiljetter till folkbokförda invånare. Lerums kommun gör idag tillköp av seniorkort för kommunens invånare över 65 år som gäller inom den zon kommunen tillhör och under hela dygnet.

Västtrafik har i ett projekt tagit fram förslag till framtida utformning av kommunernas tillköp av seniorkort. Förslaget omfattar också en ny förändrad kalkylmodell för hur kostnaden för tillköpet beräknas. Baserat på förslaget kommer den nya kalkylmodellen innebära en lägre kostnad för Lerums kommun.

Västtrafik inkom med förfrågan den 1 mars 2023 som ger kommunen möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter på utredningens förslag fram till den 30 juni 2023 utifrån preciserade frågor. Förslaget till kalkylmodell går inte att lämna synpunkter på. Förvaltningen har tagit fram ett förslag till yttrande utifrån de frågor Västtrafik ställt. Yttrandet lyfter bland annat vikten av fortsatt valfrihet för kommunerna så länge det rör sig om ett kommunalt tillköp, både vad gäller åldersvillkor, zongiltighet, tid på dygnet och möjligheten att ta ut en administrationsavgift.

Under hösten 2023 kommer utredningens resultat och rekommendation lyftas till Västtrafiks styrelse och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för beslut. Efter beslut i infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden under hösten 2023 kan kommunen fatta beslut om förändrat tillköp. Nytt seniorerbjudande förväntas införas under 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse om yttrande över förslag till förändrat seniorkortserbjudande_
- Underlag för dialog nytt seniorerbjudande
- Presentation kalkylmodell och prisbild kommuner
- Förslag till yttrande på remiss om förändrat seniorkortserbjudande
- KSAU § 75 2023-05-31 Yttrande över Västtrafiks förslag till förändrat seniorkortserbjudande

PROTOKOLL

Datum
2023-06-07

Kommunstyrelsen

24 (36)

Beslutet skickas till

Emma Kjernald, sektorschef Sektor samhällsbyggnad
Jasmina Lilja, verksamhetschef Samhällsplanering
Lisa Sakshaug, enhetschef strategisk planering
Johan Sandevärn, strategisk samhällsplanerare strategisk planering

Signatur justerare

 Hy5MkDVD2-SJJX1DVw3

Utdragsbestyrkande

Datum
2023-05-05

Samhällsbyggnad
Strategisk planering
Johan Sandevärn
Strategisk samhällsplanerare
johan.sandevarn@lerum.se

Lerums kommuns yttrande över förslag till förändrat seniorkortserbjudande

Lerums kommun tackar för möjligheten att lämna synpunkter på förslaget till förändrat seniorkortserbjudande. Eftersom frågan rör ett kommunalt tillköp och kommunens kostnad direkt, vill Lerums kommun framhäva vikten av att dialog i frågan främst bör ske med kommunerna direkt. Detta lyftes också av Lerums kommun tidigare när möjlighet fanns att lämna synpunkter på utredningen via Göteborgsregionen som delregionalt kollektivtrafikråd.

Lerums kommuns yttrande besvarar de frågeställningar som ställts av Västtrafik för möjlighet till skriftliga inspel:

- Vad tycker ni om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?
- Är det något av det som valts bort i förslaget som ni skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet? Motivera.

Åldersvillkor

Eftersom seniorerbjudandet är utformat som ett tillköp och påverkar kommunernas ekonomi är det välkommet att kommunernas valmöjlighet till olika åldersvillkor kvarstår. Ur ett regionalt perspektiv hade dock ett enhetligt erbjudande varit att föredra ur ett jämlikhetsperspektiv. Lerums kommun har inga synpunkter på det tillagda alternativet 70 år. En klar nackdel med fortsatt fokus vid ålder som kriterium för seniorkorten är att andra grupper med liknande behov missgynnas, exempelvis personer med sjukersättning (tidigare förtidspension) utifrån perspektiven förbättrad folkhälsa, möjlighet till ett självständigt liv och jämlikhet.

Tid på dygnet

Lerums kommun instämmer med slutsatsen att det bör finnas en valmöjlighet mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt för de kommuner som är utanför Borås, Göteborg, Mölndal och Partille. Seniorkorten skulle kunna innebära ett

Datum
2023-05-05

användbart styrmedel för att öka antalet resor under lågtrafik, som ett specifikt syfte. Dock förutsätter det att det i huvudsak motsvarar seniorernas behov av kollektivtrafikresor. Det saknas uppgifter i de underlag som presenterats i vilken utsträckning som lågtrafik speglar seniorers faktiska resmönster och behov. Swecos utvärdering gratis kollektivtrafikresor i Göteborg under lågtrafik för personer över 65 år berör inte denna fråga eftersom syftet med införandet av kortet delvis var att styra resandet till dessa tider. Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafiks (K2) Utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre medborgare visar att cirka hälften av respondenterna menar att tiden då kortet är giltigt är för begränsat. Utifrån trenden att äldre blir allt friskare kan det även antas att det påverkar seniorernas resbehov samt vilken tid på dygnet de vill resa. Därmed saknas även uppgifter om vad de faktiska konsekvenserna skulle bli för resandet i högtrafik vilket skulle fortsätta utredas enligt statusrapporten från september 2021. Om seniorernas ekonomi och folkhälsa är ett viktigt syfte så innebär ett låst erbjudande till lågtrafik en begränsning av valfriheten och således även seniorernas rörelsefrihet och möjlighet att delta i samhällslivet på lika villkor. Den begränsande faktorn påvisas bland annat av K2:s utvärdering.

Det hade vart önskvärt med presenterade riktlinjer för när kapaciteten i en kommun eller ett stadstrafikområde kan påverka om seniorkortserbjudandet endast kan gälla i lågtrafik.

Zongiltighet

Det finns flera fördelar med större zongiltighet som skulle kunna bidra till att andelen kollektivtrafikresor skulle öka samt en till förbättrad folkhälsa. Exempelvis så är en nackdel som lyfts fram att det skulle kunna ha en negativ påverkan på kommunernas näringsliv om det gör att fler seniorer väljer att göra sina inköp någon annanstans. Men det skulle också kunna innebära det motsatta, att seniorer från en annan zon har en ökad möjlighet att ta del av exempelvis den besöksnäring som finns. Detta antyds även i K2:s utvärdering. Det skulle också gynna syftena att skapa vanor att resa kollektivt samt bidra till möjligheten till ett självständigt liv.

Om en utökad zongiltighet som underlaget beskriver, skulle innebära en begränsning av tiden på dygnet seniorkorten går att nyttja så är en utökning av zongiltighet inte önskvärd. Den ökade kostnad för kommunerna som en utökad zongiltighet beskrivs leda till är också en viktig aspekt. Eftersom det rör sig om ett tillköp för kommuner finns en rimlighet i att zongiltigheten endast omfattar den zon kommunen tillhör. Ett bredare erbjudande över fler zoner bör hanteras i regional regi men utan skatteväxling.

En klar negativ aspekt av införd zonindelning är att boenden som har närmast till hållplats inom en annan zon, exempelvis nära kommungräns till Partille,

Datum
2023-05-05

missgynnas och har sämre möjlighet att nyttja sina seniorkort. Det handlar dock främst om brister i zonindelningen snarare än seniorkortserbudandets utformning eftersom det även drabbar resenärer utan seniorkort. Zonindelningen innebär också en mer begränsande faktor i zon B än i zon C eftersom nästan alla resor mellan på tvären mellan huvudstråken innebär att åka via zon A.

Administrationsavgift

Lerums kommun instämmer i slutsatsen att en administrationsavgift skulle innebära att syftet med seniorkorten delvis skulle motverkas då det innebär en kostnad för seniorerna samt att administrationen av seniorkorten skulle öka för kommunerna. Med hänsyn till att möjligheten ges idag och önskas av ett fåtal kommuner, bör det ändå övervägas att låta denna möjlighet finnas kvar även inom ramen för det nya seniorkortserbudandet. Möjligheten får dock inte innebära en fördyring för de kommuner som inte väljer att ta ut en administrationsavgift.

Övriga synpunkter

I statusrapporten från september 2021 beskrevs att seniorkortserbudandet kan komma att omfatta alla kommunmedlemmar, det vill säga även personer som innehar av fast egendom i kommunen eller är skyldig att betala kommunalskatt, inte bara kommunernas folkbokförda invånare. I statusrapporten från januari 2022 beskrivs att frågan om kommunmedlemmar kommer att hanteras i projektets implementeringsfas. Det är dock oklart om kostnad tagits höjd för i förslaget till förändrat erbjudande eller hur det skulle påverka antalet resor och administrationen.

Från: [Jörn Engström](#) för [Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd](#)
Till: [Jörn Engström](#); [Kristina Fahlén](#)
Ärende: VB: Lysekils kommuns inspel kring utredning av nytt seniorerbjudande
Datum: den 25 maj 2023 13:00:05

Från: Kristina Norén <Kristina.Noren@lysekil.se>
Skickat: den 25 maj 2023 11:57
Till: Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd <infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se>
Kopia: Mari-Louise Dunert <Mari-Louise.Dunert@lysekil.se>
Ämne: Lysekils kommuns inspel kring utredning av nytt seniorerbjudande

Hej,

Nedan följer Lysekils kommuns inspel kring utredning av nytt seniorerbjudande:

Kommunens uppfattning är att utredningen tydligt analyserar de olika alternativen samt är i linje med Lysekils kommuns befintliga erbjudande. Vi ser positivt på att det även går att välja att sätta lägre åldersgränser. Idag har Lysekils kommun 75-årsgräns.

Kommunen vill gärna säkerställa att erbjudandet, i den utsträckning det är möjligt, kommer till användning samt riktar sig till de som är skrivna i kommunen. En administrativ avgift är, som beskrivs i utredningen, nödvändigtvis inte den bästa lösningen. Däremot bör det aktivt behöva ansökas om att få ta del av seniorbiljetter.

Med vänlig hälsning

Stina Norén

Översiktsplanerare, avdelningen för hållbar utveckling och kvalitet,
kommunstyrelseförvaltningen

Tel. 0523-61 33 55 | stina.noren@lysekil.se | Lysekils kommun, 453 80 Lysekil

**LYSEKILS
KOMMUN**

Kungsgatan 44, 453 80 Lysekil

Tänk på miljön innan du skriver ut

Din integritet är viktig för oss och vi är noggranna med att bara hantera de personuppgifter vi behöver för att kunna fullgöra våra skyldigheter gentemot dig, eller den tjänsten berör. Om du vill veta mer om hur vi behandlar personuppgifter, vänligen besök kommunens hemsida på:

[Så här hanterar Lysekils kommun dina personuppgifter](#)

Diarienummer: KS 2023-211

Datum: 2023-06-21

Västra Götalandsregionen
Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

Synpunkter på förslag till nytt seniorerbjudande

Västtrafik har den 1 mars 2023 inkommit ett förslag till utformning av kommunernas framtida tillköp av seniorbiljetter. Kommunerna ges tillfälle att fram till den 30 juni 2023 lämna synpunkter över förslaget.

Munkedals kommun ställer sig bakom förslaget till ny prismodell för seniorkort. Munkedals kommun ställer sig också bakom förslaget att införa den nya ålderskategorin +70 år.

MUNKEDALS KOMMUN

Ylva Morén
Kommundirektör

Peter Berborn
Administrativ chef

Kommunstyrelsen

§ 186

Dnr 00252/20231.1.6.

Svar på remiss - Utreda och implementera nytt seniorerbjudande

Beslut

Lydelsen i arbetsutskottets förslag till yttrande ändras till: ”Vi anser att regionen ska anpassa förslaget efter den av Pensionsmyndigheten uttalade riktåldern för pension som idag är 67 år.”

Yttrandet antas och översänds till Västtrafik som Mölnåls stads svar på remissen.

Ärendet

Västtrafik utreder olika utformningar av seniorerbjudandet på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden. I utskickat dialogunderlag analyseras de alternativ som finns kvar i utredningen gällande kommunala tillköp av seniorbiljetter: åldersvillkor (65/70/75 år), tid på dygnet (dygnet runt/lågtrafik) samt om kommunerna ska kunna välja giltighet i flera zoner och om kommunerna ska kunna ta ut en administrationsavgift av seniorerna.

Ärendets behandling

Arbetsutskottet har behandlat ärendet den 31 maj 2023, § 92.

Arbetsutskottets förslag till yttrande.

Stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 16 maj 2023.

Stadsledningsförvaltningens förslag till yttrande.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Yttrandet antas och översänds till Västtrafik som Mölnåls stads svar på remissen.

Ledamöternas förslag till beslut

Elin Andersson (L) föreslår i tillägg till arbetsutskottets förslag kommunstyrelsen besluta ändra lydelsen i yttrandet till ”Vi anser att regionen ska anpassa förslaget efter den av Pensionsmyndigheten uttalade riktåldern för pension som idag är 67 år.”

Hans Wessberg (-), Pernilla Övermark (S) och Eric Nilsson (C) föreslår bifall till arbetsutskottets förslag och till Elin Anderssons (L) tilläggsförslag.

Joakim Ramberg (V) föreslår i tillägg till arbetsutskottets förslag kommunstyrelsen besluta att yttrandet också ska efterfråga en prisuppgift för 65 år.

Beslutsgång

Ordföranden frågar först om arbetsutskottets förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar sedan om Elin Anderssons (L) tilläggsförslag kan antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar sedan om Joakim Rambergs (V) tilläggsförslag kan antas och finner att tilläggsförslaget avslås.

Kommunstyrelsen

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2023-06-14

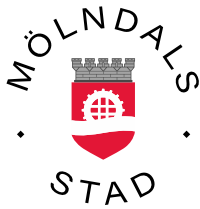
Sida
2(2)

Expedieras till

Tekniska nämnden, Västtrafik

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Till: Västtrafik

Yttrande över remiss- Utreda och implementera nytt seniorerbjudande

Mölnåls bedömer att Västtrafik har tagit sig an projektet på ett strukturerat sätt och att slutsatserna av analyserna är bra. Inspel på Västtrafiks frågor är:

- *Vad tycker ni om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?*

Svar: Utformningen är lätt att ta till sig och det finns fortsatt viss möjlighet till justering av seniorerbjudande.

Vi anser att regionen ska anpassa förslaget efter den av Pensionsmyndigheten uttalade riktåldern för pension som är 67 år.

- *Är det något av det som valts bort i förslaget som ni skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet? Motivera.*

Svar: Administrationsavgiften har diskuterats genom hela utredningens process inom Mölnåls. I och med den nya kalkylmodellen tydliggörs att kommunerna inte påverkas ekonomiskt av seniorbiljetter som inte används, eftersom modellen utgår från antalet genomförda resor. Tekniska förvaltningen anser därför att det är positivt att det inte kommer tas ut någon administrationsavgift av seniorerna.

Stefan Gustafsson (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Mio Saba

Stadsdirektör

Diarienummer
KS/2022:42

Till
Kommunstyrelsen

Handläggare
Emma Johansson

Yttrande avseende utredningen om nytt seniorerbjudande

Sammanfattning

Västtrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden olika utformningar av ett framtida seniorerbjudande. Under våren 2023 ges kommuner och delregioner möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden. Samhällsbyggnadskontoret har sammanställt ett förslag till yttrande innehållande synpunkter på utredningens förslag om nytt seniorerbjudande som innan utskick ska beslutas av kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 19 april 2023
Underlag för dialog nytt seniorerbjudande v 1.0 daterad februari 2023
Bilaga 4 – Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande v 1.0

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner samhällsbyggnadskontorets förslag till yttrande till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden avseende utredningen om nytt seniorerbjudande.

Ärendet

Västtrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden olika utformningar av ett framtida seniorerbjudande. Utredningen bedrivs i projektform, i projektet *Utreda och implementera nytt seniorerbjudande*. Vid vårens delregionala kollektivtrafikråd medverkar Västtrafik för fortsatt dialog om de alternativ för tillköp som finns kvar i utredningen.

Kommuner och delregioner har möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden senast den 30 juni 2023. För att ge goda förutsättningar att lämna synpunkter innehåller dialogunderlaget en analys av de kommunala tillköpsalternativen.

Den 7 december 2022 fattade kollektivtrafiknämnden beslut om att den nya kalkylmodellen för seniorerbjudandet ska baseras på resandet med respektive kommuns seniorbiljett samt nettokostnaden per resa. Dialogunderlaget innehåller därför också en prisbild som redovisar hur kommunerna påverkas ekonomisk med den nya kalkylmodellen.

Partille kommun lämnade synpunkter på utredningen under januari 2022 i samband med det första dialogtillfället. På grund av att det då saknades information om priserna för de olika tillköpsalternativen avstod kommunen från att besvara merparten av frågeställningarna i dialogunderlaget.

Förvaltningens yttrande om nytt seniorerbjudande

Partille kommun tackar för möjligheten att lämna synpunkter på underlaget som presenteras i utredningen. Ett ökat resande med kollektivtrafiken är i grunden mycket positivt och något som kommunen aktivt vill medverka till.

Partille kommun tycker att utredningens förslag tillgodoser flera viktiga syften med seniorerbjudandet såsom förbättrad folkhälsa, senarelägga färdtjänstdebuten, vana att resa kollektivt, sprida resandet till lågtrafik och möjlighet till ett självständigt liv. Dock vill kommunen understryka att den nya kalkylmodell som presenteras i underlaget medför stora ekonomiska konsekvenser för Partille kommun. En kostnadsökning på 69 procent från ett år till ett annat anser kommunen vara orimligt hög. Likaså ställer vi oss frågande till den kraftiga resandeökningen på 220 procent som redovisas för Partille sedan 2014. En fortsatt stark utveckling av antalet seniorresor innebär att kommunens kostnader kan komma att stiga kraftigt över tid. En alltför stor kostnadsökning riskerar att tvinga kommunen till en begränsning av seniorerbjudandet. Mot denna bakgrund förordar Partille kommun ett seniorerbjudande som fungerar på samma sätt som ett "seniorkort" med möjlighet till fria resor för en fast kostnad, på samma sätt som ett vanligt månadskort.

Utredningens förslag om att bibehålla tre åldersvillkor i seniorerbjudandet, 65, 70, respektive 75 år innebär en större flexibilitet och valfrihet för kommunerna jämfört med endast en eller två ålderskategorier. Dock anser kommunen att den bästa lösningen hade varit fria åldersgränser eller fler åldersvillkor för att underlätta för mindre kommuner att anpassa erbjudandet utifrån sina förutsättningar. I ett samhälle där pensionsåldern ökar anser kommunen att en åldersgräns på 65 år är för lågt. En allt större andel av dagens 65-åringar arbetar fortfarande och har goda möjligheter att själva bekosta sitt kollektivtrafikresande. I en framtid vore det också önskvärt med en lösning som innebär att seniorerbjudandet endast kan erbjudas till personer som ansökt om pension hos pensionsmyndigheten.

Partille kommun förespråkar liksom tidigare att möjligheten att ta ut en administrationsavgift kvarstår. Skälet är att en administrationsavgift blir en möjlig intäkt för kommunen som kan balansera de kraftigt ökade kostnaderna för seniorerbjudandet.

Kollektivtrafiknämndens beslut om att endast tillåta resor under lågtrafik inom GMP anser kommunen vara bra då det bidrar till en bättre fördelning av kollektivtrafikresandet i stadstrafikområdet. Samtidigt kan det minska risken för att seniorerbjudandet nyttjas för arbetspendling vilket skulle bidra till ytterligare kostnadsökningar för kommunen. Huruvida valmöjligheten mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt ska finnas kvar för övriga kommuner utanför GMP har Partille kommun ingen uppfattning om.

För att åstadkomma ett mer enhetligt erbjudande hade kommunen allra helst sett att seniorer erbjuds ett seniorpris som motsvarar Västtrafiks självfinansieringsgrad på ca 11 kr. Ett sådant erbjudande direkt riktat mot kunden skulle uppfattas som en mer likvärdig lösning i stället för en kommunal subvention som varierar från kommun till kommun.

Emma Johansson
Strategisk trafikplanerare/ Tf Trafikchef

Till

infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Yttrande; Dialog för nytt seniorerbjudande

Stenungsunds kommun ser positivt på det nya erbjudandet:

- Förslaget innebär inga större reala förändringar utifrån zongiltighet, administrationsavgift eller tid på dygnet.
- Stenungsunds kommun välkomnar möjligheten att utöka erbjudandet för 65+, 70+ samt 75+ år. Vi ser risker att arbetsföra 65+ åringar nyttjar seniorekortserbjudandet för arbetsresor vilket inte är avsikten.
- Kommunen ser positivt på förslaget om minskad kostnad i erbjudandet till åldersgruppen 65+. Kommunen överväger dock att köpa produkten 70+ vilket uppskattas till 997 000 kronor per år vilket ger en ytterligare kostnadsminskning.

STENUNGSUNDS KOMMUN

Stab. Infrastruktur

Andreas Rutgersson
Trafikstrateg

**KS § 116 Ny kalkylmodell avseende kommunala tillköp
av seniorbiljetter**

Ärende: KS/2022-0688

Kommunstyrelsens beslut

att bifalla Västtrafiks förslag till nytt seniorerbjudandet

att ändringen från att endast omfatta folkbokförda till att även omfatta kommunmedlemmar inte ska genomföras.

Sammanfattning av ärendet

Västtrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) (tidigare kollektivtrafiknämnden) utformningen av seniorerbjudandet, vilket inkluderar principerna för tillköpet där kalkylmodellen ingår. Syftet är att kalkylmodellen ska vara tydlig, transparent och hållbar över tid. Förutsättningarna för seniorerbjudandet har förändrats, bland annat genom ett ökat resande och den nya zonindelningen.

Strömstads kommun är en av de kommuner som beräknas få sänkta kostnader. För Strömstads del förväntas kostnaden med ny kalkylmodell, om den skulle införas 1 januari 2024, minska från dagens kostnad om 380 tkr till 194 tkr, en sänkning med 186 tkr. Det förutsätts att inga ändringar, t.ex. åldersvillkor genomförs.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) ger kommunernas möjlighet att lämna kommunspecifika skriftliga synpunkter på nya kalkylmodellen för seniorerbjudandet. IKN vill ha kommunens synpunkter senast 30 juni 2023. Inskickade synpunkter behandlas på motsvarande sätt som vid en remiss.

Kommunledningsförvaltningen har varit delaktig i Västtrafiks dialog med berörda kommuner kring utredningen om nytt seniorerbjudande. Förvaltningen ser inga hinder eller väsentligt negativas konsekvenser för Strömstads kommun eller kommunens seniorer då seniorbiljetterna föreslås fortsätta gälla i samma trafik som idag samtidigt som Strömstads kommun är en av de kommuner som beräknas få sänkta kostnader. Ändring från att endast omfatta folkbokförda till att även omfatta kommunmedlemmar kan komma att medföra ökat resande och därmed ökade kostnader.

Kommunledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsen ställer sig positiv till det nya seniorerbjudandet, men att ändringen från att endast omfatta folkbokförda till att även omfatta kommunmedlemmar inte ska genomföras.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2023-05-24 § 170

Tjänsteskrivelse 2023-03-31 av strateg Michael Olsson

Presentation från informationsmöte om principer ny kalkylmodell seniorerbjudande samt presentation av prisbild 2023-02-27

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

att bifalla Västtrafiks förslag till nytt seniorerbjudandet

att ändringen från att endast omfatta folkbokförda till att även omfatta kommunmedlemmar inte ska genomföras.

Beslutet skickas till

VGR Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Västtrafik Sofia.Ottosson@vasttrafik.se

Diariet

Dialog om nytt erbjudande seniorkort, Västtrafik

Paragraf KS § 171

Ärendenummer KS 2023/0253-442

Sammanfattning av ärendet

Västtrafik har på uppdrag av Västra Götalandsregionens infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd utrett olika utformningar av seniorerbjudandet, det vill säga möjligheten till kostnadsfri kollektivtrafik för seniorer.

Förslaget innebär följande:

- En valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år som åldersvillkor
- Seniorkortet är giltigt i den zon kommunen tillhör
- Ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna
- Valmöjlighet mellan lågtrafik eller dygnet runt (några kommuner undantagna)
- Seniorkorten gäller för linjetrafik inklusive Öresundståg, närtrafik, närbussar och flexlinjer (SJ fortsatt undantaget)
- Erbjudandet gäller för kommunmedlemmar

Västtrafik önskar synpunkter på dessa frågeställningar:

- Vad tycker ni om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?
- Är det något av det som valts bort i förslaget som ni skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet?

Sista datum att lämna synpunkter är den 30 juni 2023. Beslut i Västtrafik och Västra götalandregionen planeras under hösten 2023 med införande av nytt erbjudande 2024. Ställningstagande för erbjudande av seniorkort i Tanums kommun görs inte i detta skede.

Utvecklad ärendebeskrivning

Åldersvillkor

Idag erbjuder Västtrafik kommunerna seniorkort från antingen 65 eller 75 års ålder. Då pensionsåldern idag är mer flytande och ligger över 65 år anser förvaltningen att det är logiskt att även erbjuda seniorkort från 70 års ålder. Ju fler som omfattas av erbjudandet, ju högre blir kostnaden för kommunen. Västtrafik anser att det finns fördelar med ett enhetligt lägre åldersvillkor i kommunen men konstaterar att det minskar kommunernas valfrihet med eventuell risk för att seniorkorten tas bort i vissa kommuner. Tanums kommun har idag 75 år som åldersvillkor.

Tid på dygnet

Samtliga kommuner förutom Göteborg, Borås, Mölndal och Partille kan idag erbjuda resande dygnet runt. I mindre kommuner skulle det sannolikt sänka attraktiviteten i erbjudandet om det endast omfattade lågtrafik. Att endast erbjuda lågtrafik skulle minska kommunens kostnad då färre resor görs samtidigt som priset per resa är rabatterat vid lågtrafik. Tanums kommun erbjuder idag resande dygnet runt.

Zongiltighet

Frågan om giltighet i flera zoner har utretts. Idag gäller seniorkorten i en zon och giltighet i flera zoner skulle gynna den enskilde samtidigt som det ökar komplexiteten och kommunernas kostnader sannolikt blir högre. Förslaget är att seniorkorten även fortsättningsvis ska vara giltigt i den zon kommunen tillhör.

Administrationsavgift

Det finns idag möjlighet för kommunerna att ta ut en administrationsavgift av seniorerna. Kommunen administrerar då själv en del av seniorkortshanteringen. Sannolikt är de administrativa kostnaderna högre än intäkten av den administrativa avgiften. Endast en kommun tar ut administrationsavgift idag. Förslaget är att möjligheten till administrationsavgift tas bort.

Kalkylmodell

Dagens kalkylmodell bygger på intäktsbortfall för Västtrafik till skillnad från den nya kalkylmodellen som utgår från antalet resor med seniorbiljett samt pris per resa. Kommunens årliga kostnad blir antalet resor x pris per resa med en fördröjning på två år (2022 års faktiska resande utgör basen för kostnaderna 2024). Det finns en lägsta årlig kostnad per kommun på 75 tkr per år. Kalkylmodellen och prisbilden ingår inte i dialogen. Utifrån kalkylmodellen är prisindikationen, som baseras på antalet resor folkbokförda gjort under 2022, för Tanums kommun följande:

65 år: 168 tkr

70 år: 124 tkr

75 år: 79 tkr

Omfattning av erbjudandet

Idag omfattas endast de som är folkbokförda i en kommun av erbjudandet. Nu föreslås en utökad krets så att samtliga kommunmedlemmar över den satta åldersgränsen omfattas. Det innebär att även de som är fastighetsägare i kommunen kommer erbjudas seniorkort. För kommuner med många delårsboende, däribland Tanum, blir konsekvensen att skattemedel från kommunens invånare bekostar delårsboendes möjlighet till gratis kollektivtrafik. Konsekvenserna och motiveringen av denna förändring framgår inte tillräckligt tydligt i Västtrafiks underlag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad den 17 mars 2023

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att lämna följande yttrande från Tanums kommun:

Tanums kommun anser att det är bra att en utredning gällande erbjudandet om gratis kollektivtrafik gjorts samt att kalkylmodellen förenklats.

Tanums kommun anser att den lägsta kostnaden på 75 tkr per kommun är för högt satt. Mindre kommuner har färre antal kort, vilket borde generera en lägre administrationskostnad hos Västtrafik. Tanums kommun anser att den lägsta kostnaden för kommun därför bör vara 50 tkr.

Kommunerna i regionen har olika förutsättningar, varför Tanums kommun stöder möjligheten att själv välja åldersvillkor och införandet av en åldersgräns på 70 år välkomnas.

Tanums kommun noterar att förslaget innebär en ändring från att omfatta folkbokförda till att omfatta kommunmedlemmar. För kommuner med ett stort antal delårsboende förändrar detta förutsättningarna, inte minst ekonomiskt. Det innebär också att en person får gratis kollektivtrafik i flera zoner om den äger fastigheter i en kommun och är folkbokförd i en annan kommun inom regionen, vilket inte rimmar med intentionen att få fria resor inom en zon. Tanums kommun anser att erbjudandet endast ska omfatta folkbokförda.

I övrigt har Tanums kommun inga synpunkter på förslag till utformning.

TANUMS
KOMMUN

Nämnd/Styrelse
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp
Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum
2023-05-10

Sida
4 (4)

Beslutet skickas till

Västtrafik

Fyrbodal – för kännedom

Justerandes signaturer

Utdragsbestyrkande

Handläggning	Frida Fredriksson	Kommunstyrelsens förvaltning
Direkttelefon	0520-49 51 58	
Epost	frida.fredriksson@trollhattan.se	
Datum	2023-05-10	
Diarienum	KS 2023/00305 519	

Yttrande över förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter

Trollhättans Stad har mottagit underlag för nytt seniorerbjudande med tillhörande bilagor och vill göra följande inspel kring utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter.

Kommunerna har idag en valmöjlighet att erbjuda seniorbiljetter med antingen åldersvillkoret 65 år eller 75 år. I utredningen föreslås en utökad valmöjlighet för kommunala tillköp med 70 år som ytterligare ett alternativ. Trollhättans Stad har sedan den 1 januari 2016 erbjudit fria resor för seniorer med åldersvillkoret 65 år och äldre och utökade även erbjudandet år 2019 från att gälla under lågtrafik till att gälla hela trafikdygnet. Seniorskortet är populära och antalet registrerade kort i kommunen ökar. Införandet av zonindelningen har öppnat upp för ett resande över kommungränserna med seniorbiljetten och inte bara i den egna kommunen. Det innebär goda förutsättningar att minska bilberoendet då seniorerna kan resa längre sträckor med kollektivtrafiken. Vi ser därför positivt på Västtrafiks förslag som innebär att 65 år finns kvar som en valmöjlighet.

Trollhättans Stad har inga motsättningar gällande utredningens förslag om zongiltighet och administrationsavgift. Det är positivt att utredningen förslår att valmöjligheten som erbjuds idag mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt finns kvar.

Tillväxt och utveckling

Trollhättans
Stad

Peter Eriksson
Kommunstyrelsens ordförande

Said Niklund
Stadsdirektör

§ 156

Dnr KS/2023:253

Yttrande över Västtrafiks utredning om nytt seniorerbjudande 2024

Sammanfattning

Västtrafik utreder på uppdrag av Västra Götalandsregionen utformningen av ett nytt seniorerbjudande i kommunerna. Kollektivtrafiknämnden har redan beslutat om principerna för kalkylmodellen men önskar kommunernas synpunkter på andra delar i utredningen innan nämnden fattar beslut om seniorerbjudandets slutliga utformning. Synpunkter kan lämnas fram till 2023-06-30.

Utredningen föreslår att seniorkortens giltigheten ska begränsas till den zon kommunen tillhör (A, B eller C) och att kommunerna inte ska ha möjlighet att ta ut en administrationsavgift för kort från seniorerna. Avseende seniorkortens giltighet under dygnet (hög/lågtrafik) samt vilket åldersvillkor (65, 70 eller 75 år) som ska tillämpas föreslår utredningen att kommunerna ska ha fortsatt valfrihet.

Kommunledningskontoret delar i huvudsak utredningens förslag men vill påtala nackdelen med fortsatt valfrihet avseende åldersvillkor och dygns giltighet. Kommunernas olika villkor för seniorkort är idag den faktor som skapar störst kritik och utgör grunden för en ständigt pågående diskussion om seniorkortens villkor. Mot denna bakgrund bör enhetliga villkor för seniorkort eftersträvas så långt det är möjligt. Kvarstår kommunernas valfrihet i Västtrafiks erbjudande om seniorkort bör det från kommunernas sida vara en stark ambition att komma fram till en gemensam tillämpning för att undvika fortsatta olikheter i seniorerbjudandet.

Åldersvillkoret bör därför helst vara gemensamt i hela regionen, i andra hand lika inom respektive zon (A, B eller C) och i tredje hand lika inom respektive kommunalförbund. Alternativet 75 år kan med fördel tas bort då detta alternativ har dålig måluppfyllelse.

Vidare bör frågan om seniorkortens giltighet under dygnet endast kunna påverkas utifrån aspekten kollektivtrafikens kapacitet. I kommuner med kapacitetsbegränsningar får Västtrafik bestämma att endast lågtrafik kan erbjudas denna kommun. I övriga kommuner bör gälla giltighet under hela dygnet för att syftet med seniorkorten ska uppfyllas i så hög grad som möjligt.

Beslutsunderlag

- Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2023-04-24.
- Kommunledningskontorets PM om Nytt seniorerbjudande 2024.
- Västtrafik underlag för dialog om nytt seniorerbjudande.
- Bilaga 1 Statusrapport projekt seniorerbjudande, jan 2022.
- Bilaga 2 Statusrapport projekt seniorerbjudande sept 2021.
- Bilaga 3 Inkomna synpunkter Västtrafiks utredning seniorerbjudande.
- Bilaga 4 Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande.

Bilaga 5 K2 utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre.

Bilaga 6 Sweco Utvärdering av gratis kollektivtrafikresor i Göteborg.

Yrkanden

Camilla Johansson (C) yrkar ett tillägg enligt följande:

att kommunerna fortsatt ska kunna välja mellan de tre alternativa åldersvillkoren för seniorkorten.

Propositionsordningar

Ordföranden ställer proposition på förslaget i handlingarna och finner kommunstyrelsen bifalla detsamma. Ordföranden ställer därefter proposition på Camilla Johansson (C) tilläggsyrkande och finner kommunstyrelsen avslå tilläggsyrkandet.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att låta kommunledningskontorets tjänsteskrivelse utgöra svar på Västtrafiks dialogunderlag om seniorerbjudande.

Reservation

Camilla Johansson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Vid protokollet
Sebastian Johansson

Justerat 2023-06-02
Martin Pettersson (SD), Mattias Forseng (SD)

Justeringen tillkännagiven på anslagstavlan 2023-06-02
Sebastian Johansson

Skickat 2023-06-02

Västtrafik

Fyrbodals kommunalförbund

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden
Västra Götalandsregionen
Infrastruktur-
och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Dialog nytt seniorerbjudande

Diarienummer 2021/585

Ärendet

Dåvarande Kollektivtrafiknämnden gav 2020-12-11 Västtrafik i uppdrag att utreda seniorerbjudandet i Västra Götalandsregionen. Syftet med uppdraget är att utreda olika utformningar av seniorerbjudandet.

Västtrafik presenterade i februari 2023 Underlag för dialog av projektet utreda och implementera nytt seniorerbjudande. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden har lämnat samtliga regionens kommuner möjlighet att lämna skriftliga synpunkter och inspel på utredningen.

Kommunen har tidigare lämnat skriftliga inspel till utredningen, 2022-01-12.

Yttrande

Kommunen ställer sig bakom Västtrafiks förslag till nytt seniorerbjudande. Kommunen anser att förslaget är väl avvägt och har förutsättningar att fungera väl tillsammans med den nyligen beslutade kalkylmodellen.

Kommunen vill särskilt påpeka vikten av att även fortsättningsvis erbjuda möjligheten till högre åldersgräns än 65 år, då fler i framtiden förväntas vara yrkesverksamma över denna ålder.

Då kalkylmodellen nu beslutats anser kommunen att det inte finns anledning att erbjuda seniorkort som gäller i någon annan zon än den kommunen tillhör.

Kommunen anser att Västtrafik behöver öka takten i implementeringen av digitala lösningar som kommer resenärerna till gagn utan att invänta utredningen om seniorerbjudande. Det ska

Kommunstyrelsen

TELEFON 0321-59 50 00 (vx) E-POST kommun@ulricehamn.se
BESÖKSADRESS Bogesundsgatan 22 POSTADRESS 523 86 Ulricehamn
WEBB ulricehamn.se FACEBOOK facebook.com/ulricehamnskommun

ULRICEHAMNS
KOMMUN

vara en självklarhet att olika resor såsom buss, tåg, båt, spårvagn och närtrafik ska kunna bokas via samma plattform oavsett om den som åker är ungdom, vuxen eller senior.

Wiktor Öberg
Kommunstyrelsens ordförande
Ulricehamns kommun

Kommunstyrelsen

TELEFON 0321-59 50 00 (vx) E-POST kommun@ulricehamn.se
BESÖKSADRESS Bogesundsgatan 22 POSTADRESS 523 86 Ulricehamn
WEBB ulricehamn.se FACEBOOK facebook.com/ulricehamnskommun

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Omar Mahmoud,
omar.mahmoud@vargarda.se

Svar på Västtrafiks utredning gällande seniorerbjudande

Sammanfattning

Västtrafik har fått i uppdrag av regionala kollektivtrafiknämnden att utreda olika utformningar av ett framtida seniorerbjudande och implementera en ny lösning. Projektet startades våren 2021 och beräknas pågå till 2023.

Västtrafik har arbetat med frågan i projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande” och har nu tagit fram ett förslag till framtida utformning av kommunernas tillköp av seniorbiljetter.

Kommuner och delregioner har fått möjlighet att inkomma med skriftliga inspel till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden.

Beskrivning av ärendet

Västtrafik utreder, på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götalandsregionen, olika utformningar av ett framtida seniorerbjudande gällande tillköp av seniorbiljetter. Syften med seniorerbjudandet är att skapa vana att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten, utnyttja befintlig kapacitet i kollektivtrafiken, bibehålla turtäthet, sprida resandet till lågtrafik i vissa områden, social hållbarhet (möjlighet till ett självständigt liv), jämlikhet samt en näringslivspolitisk inriktning (till exempel bo kvar i kommunen och gynna det lokala näringslivet). Västtrafik har nu tagit fram en utredning med förslag till framtida utformning av kommunernas tillköp av seniorbiljetter. Förslaget redovisas i Underlag för dialog Projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande”. I underlaget analyseras de alternativ som finns kvar i utredningen gällande kommunala tillköp av seniorbiljetter: åldersvillkor (65/70/75 år), tid på dygnet (dygnet runt/lågtrafik) samt om kommunerna ska kunna välja giltighet i flera zoner och om kommunerna ska kunna ta ut en administrationsavgift av seniorerna. Kommuner och delregioner har fått möjlighet att inkomma med skriftliga inspel till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, till och med 30 juni 2023.

Kommunens synpunkter

Kommunen tackar för möjligheten att lämna synpunkter. Vårgårda kommun ställer sig positiv till Västrafiks förslag.

Gällande administrationsavgiften delar Vårgårda kommun Västrafiks bedömning att möjligheter att ta ut administrationsavgift ska utgå, med motivering att det medför onödiga kostnader, byråkrati och riskerar att hämma seniorerbjudandets syften.

Sabina Talavanic
Bygg- och miljöchef chef

Omar Mahmoud
Planarkitekt

§ 153

Utreda och implementera nytt erbjudande av seniorbiljett

KS 2023/663

Beslut

Kommunstyrelsen antar bilagt yttrande som sitt eget och översänder det till Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra Götalandsregionen.

Bilaga/bilagor

- Bilaga 20; Yttrande till utredningens förslag om nytt seniorerbjudande

Reservationer, protokollsanteckningar, jäv

Stefan Kärvling (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning av ärendet

Västtrafik utreder olika utformningar av ett seniorerbjudande på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra Götalandsregionen. Västtrafik skickade ut dialogmaterial samt ett erbjudande för kommunerna att inkomma med skriftliga inspel till ansvarig tjänsteperson 2023-03-01.

Kommunstyrelseförvaltningen har tagit fram ett förslag på yttrande som sammanfattas enligt följande. Vänersborgs kommun ser det som en brist att åldersgränsen för seniorerbjudandet beslutas individuellt för vardera kommun, detta leder till en mellankommunal orättvisa och missnöje bland kommuninvånarna. Vänersborgs kommun anser dock att det är positivt att åldersgräns 70 införs som alternativ om erbjudandet fortsatt utformas med valmöjlighet gällande åldersgränser. Övriga synpunkter på erbjudandets utformning är att erbjudandet fortsatt ska göras med fysiska kort som alternativ samt att möjligheten för en ledsagare att åka gratis tillsammans med senioren bör undersökas. I övrigt har Vänersborgs kommun inget att erinra gällande utformningsförslaget på seniorerbjudandet.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2023-05-22
- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-05-08
- Yttrande till utredningens förslag om nytt seniorerbjudande.

Kommunstyrelsens behandling under sammanträdet

Förslag till beslut på sammanträdet

			Utdragsbestyrkande
--	--	--	--------------------

2023-06-07

Stefan Kärvling (V) yrkade på att yttrandets sista stycket om Åldersvillkor skulle få annan lydelse, se bilaga 21. I yrkandet instämde Göran Svensson (MBP).

Ordföranden yrkar bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

Beslutsgång

Ordföranden redovisade att det fanns två förslag till beslut, nämligen kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag och Stefan Kärvlings (V) ändringsyrkande.

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att kommunstyrelsen beslutade i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

Sändlista

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra Götalandsregionen.

2023-04-24

Dnr: KS 2023/663

Handläggare

Cornelia Sörman
cornelia.sorman@vanersborg.se
0521-72 10 46

Mottagare

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra
Götalandsregionen

Yttrande gällande att utreda och implementera nytt erbjudande av seniorbiljett

Bakgrund

Västtrafik utreder olika utformningar av ett seniorerbjudande på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, Västra Götalandsregionen. Västtrafik skickade ut dialogmaterial samt ett erbjudande för kommunerna att inkomma med skriftliga inspel till ansvarig tjänsteperson 2023-03-01.

Sammanfattning av yttrande

Vänersborgs kommun ser det som en brist att åldersgränsen för seniorerbjudandet beslutas individuellt för vardera kommun, detta leder till en mellankommunal orättvisa och missnöje bland kommuninvånarna. Vänersborgs kommun anser dock att det är positivt att åldersgräns 70 införs om erbjudandet fortsatt utformas med valmöjlighet gällande åldersgränser.

Övriga synpunkter på erbjudandets utformning är att erbjudandet fortsatt ska göras med fysiska kort som alternativ samt att möjligheten för en ledsagare att åka gratis tillsammans med senioren bör undersökas.

I övrigt har Vänersborgs kommun inget att erinra gällande utformningsförslaget på seniorerbjudandet.

Yttrande

Nedan kommenteras Västtrafiks förslag till ny utformning av seniorerbjudandet, som är ett kommunalt tillköp och kan erbjudas kommuninvånarna.

Åldersvillkor

Utredningen föreslår att kommunerna ska kunna välja mellan tre åldersvillkor: 65, 70 och 75 år.

Ur ett större perspektiv ser kommunen det som en brist att erbjudandet är baserat på en valmöjlighet mellan olika åldersgränser. Grundpremisen att kommunerna individuellt beslutar om införandet av seniorerbjudande och från vilken åldersgräns erbjudandet ska gälla bidrar till en ojämlikhet och orättvisa inom regionen. Det väcker irritation och oförståelse hos kommuninvånarna där jämförelser grannkommuner emellan genomförs regelbundet. Något som hade varit fördelaktigt är om man istället för åldersgränser använt sig av ett vidare pensionärsbegrepp där även sjukpensionärer inkluderades.

2023-04-24

Dnr: KS2023/663

Vid ett införande av erbjudandet med olika åldersgränser som kommunen beslutar om individuellt ser dock Vänersborgs kommun positivt på att erbjudandet kan införas från 70 år enligt det nya utformningsförslaget. I och med en senarelagd pension i många samhällsgrupper blir 70 år en åldersgräns där risken är mindre att kommunen betalar för gratis kollektivtrafik till personer som fortfarande lönearbetar. Tröskeln för förändrad åldersgräns på kommunens seniorerbjudande blir dessutom mindre.

Zongiltighet

Utredningen föreslår att seniorerbjudandet liksom idag bara är giltigt i den zon kommunen tillhör. Vänersborgs kommun har inga motsättningar till detta.

Administrationsavgift

Utredningen bedömer det inte som motiverat att ha kvar möjligheten att ta ut en administrationsavgift. Vänersborgs kommun har inga motsättningar till att möjligheten att ta ut en administrativ avgift tas bort.

Tid på dygnet

Utredningen föreslår att valmöjligheten mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt finns kvar för de erbjudanden där det är möjligt (i alla kommuner förutom Borås, Göteborg, Mölndal och Partille). Vänersborgs kommun är positiva till att möjligheten finns för spridning av resandet över dygnet genom valmöjligheten dygnet runt/lågtrafik.

Övriga synpunkter

Det är av stor vikt att seniorerbjudandet fortsatt görs genom fysiska kort och inte omvandlas till en enbart digital biljett. I målgruppen finns många som inte har möjlighet eller förmåga att använda en digital biljett.

Beskrivning av miljöperspektivet och de minskade luftföroreningar som kommer av ökat kollektivtrafiknyttjande saknas i utredningen.

Pensionärsorganisationerna ser att seniorer kan ha behov av ledsagare på buss/tåg för att öka trygghetskänslan. Önskemål finns därför om ett tillval för att erbjuda ledsagare att åka gratis med den som innehar seniorkort.

Benny Augustsson
Kommunstyrelsens ordförande

Underlag för dialog

Projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande”

Februari 2023

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning	5
2 Utvärdering av kommunala tillköpsalternativ	6
2.1 Inkomna skriftliga synpunkter.....	6
2.2 Utvärderingskriterier	6
2.3 Åldersvillkor.....	6
2.4 Tid på dygnet.....	10
2.5 Zongiltighet	11
2.6 Administrationsavgift.....	14
3 Förslag till utformning av kommunala tillköp	17
4 Dialogfrågor	17
Referenser.....	18
Ordlista	18

Bilaga 1: Statusrapport projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande”, januari 2022 v. 1.1

Bilaga 2: Statusrapport projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande”, september 2021 v. 1.1

Bilaga 3: Inkomna synpunkter till Västtrafiks utredning om nytt seniorerbjudande, februari 2022

Bilaga 4: Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande

Bilaga 5: K2 Utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre medborgare

Bilaga 6: Sweco Utvärdering av gratis kollektivtrafikresor i Göteborg under lågtrafik för personer över 65 år

Sammanfattning

Västtrafik utreder olika utformningar av seniorerbjudandet på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden. I det här dialogunderlaget analyseras de alternativ som finns kvar i utredningen gällande kommunala tillköp av seniorbiljetter: åldersvillkor (65/70/75 år), tid på dygnet (dygnet runt/lågtrafik) samt om kommunerna ska kunna välja giltighet i flera zoner och om kommunerna ska kunna ta ut en administrationsavgift av seniorerna.

Åldersvillkor

Det finns många fördelar med ett enhetligt lägre åldersvillkor på 65 år. Det gynnar flera av de syften med seniorerbjudandet som kommunerna framfört, till exempel skapa vana att resa med kollektivtrafiken, senarelägga färdtjänstdebuten och social hållbarhet. Det gör dessutom seniorerbjudandet enklare och mer enhetligt. Några kommuner har uttryckt intresse även för åldersvillkoret 70 år. Åldersvillkoret 75 år är högt och riskerar att ha negativ påverkan på flera av seniorerbjudandets syften. Av hänsyn till det ekonomiska läget har utredningen dock kommit fram till att det kan finnas anledning att öppna upp för samtliga tre åldersvillkor som ingår i utredningen. Att ta bort möjligheten att välja åldersvillkoret 75 år skulle medföra att de 22 kommuner som idag har 75-årsgräns måste sänka sitt åldersvillkor. Den kostnadsökning ett lägre åldersvillkor innebär skulle kunna påverka kommunernas vilja och möjlighet att fortsätta erbjuda seniorbiljetter. Utredningen föreslår därför att kommunerna ska kunna välja mellan samtliga tre åldersvillkor som finns kvar i utredningen: 65, 70 och 75 år.

Tid på dygnet

Kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille kan på grund av behovet av att sprida resandet över dygnet i dessa kommuner enbart välja ett seniorerbjudande giltigt i lågtrafik. Att vid giltighet i en zon även begränsa andra kommuner till lågtrafik i den egna zonen bedöms inte vara aktuellt, på grund av ett lägre trafikutbud i flera kommuner under dessa tider. Om andra kommuner i stället bara kan erbjuda giltighet dygnet runt skulle flera av seniorerbjudandets syften sannolikt gynnas. Samtidigt är det tänkbart att kommuner med ett högre trafikutbud i framtiden skulle vilja kunna sprida resandet över dygnet och öka användandet av befintlig kapacitet, vilket också är syften med seniorerbjudandet. Utredningen föreslår därför att valmöjligheten mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt finns kvar för de erbjudanden där det är möjligt.

Zongiltighet

Det finns både för- och nackdelar med ett seniorerbjudande giltigt i flera zoner. För seniorerna skulle det innebära utökade resmöjligheter, vilket kan gynna flera av erbjudandets syften. Ett flerzonserbjudande skulle dock behöva utformas med hänsyn till kapacitetsproblemen i zon A, vilket innebär att ett erbjudande som inkluderar zon A endast skulle vara giltigt i lågtrafik (med undantag för Öckerö kommuns seniorerbjudande). Det medför att en kommun som inför flerzonsgiltighet samtidigt kan behöva byta tidsgiltighet från dygnet runt till lågtrafik. För seniorer som främst reser inom den egna zonen riskerar det att påverka resmöjligheterna negativt. Giltighet i flera zoner skulle öka både komplexiteten i erbjudandet och kommunernas kostnader. I och med den kostnadsökning flerzonsgiltighet skulle innebära är det troligtvis enstaka eller inga kommuner som skulle välja att införa det, även om möjligheten fanns. Att gå ifrån dagens enkelhet och enhetlighet gällande zongiltighet i seniorerbjudandet anses därmed inte vara motiverat. Utredningen föreslår att seniorerbjudandet liksom idag bara är giltigt i den zon kommunen tillhör.

Administrationsavgift

En administrationsavgift ökar komplexiteten i erbjudandet, skapar en tröskel för seniorerna och riskerar att motverka flera av erbjudandets syften. För att uppnå syften som att förbättra folkhälsa, skapa vana att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten och bidra till jämlikhet och social hållbarhet bör så många som möjligt ta del av erbjudandet. Kommunen får en intäkt genom avgiften, men eftersom det rör sig om en lägre engångsavgift överstiger kommunens kostnader för att administrera avgiften sannolikt intäkten. Den vanligaste anledningen till att kommuner uttryckt intresse för att ta ut en administrationsavgift är att de inte vill betala för seniorbiljetter som inte används. I den nya kalkylmodellen tydliggörs att kommunerna inte påverkas ekonomiskt av seniorbiljetter som inte används, eftersom modellen utgår från antalet genomförda resor. Det är idag bara en kommun som tar ut administrationsavgift av seniorerna. Utifrån de negativa konsekvenser avgiften innebär och det låga intresset bland kommunerna bedöms det inte vara motiverat att ha kvar möjligheten att ta ut en administrationsavgift.

Förslag till utformning av kommunala tillköp (underlag för dialog)

Västtrafiks har baserat på analysen av olika alternativ tagit fram nedanstående förslag till framtida utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter, vilket kommuner och delregioner kan lämna synpunkter på som en del av den fortsatta utredningen. Beroende på vad som framkommer under dialogerna i vårens delregionala kollektivtrafikråd och i de skriftliga synpunkter som inkommer till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden kan Västtrafiks slutliga förslag till nytt erbjudande få en annan utformning.

Åldersvillkor: valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år.

Zongiltighet: Endast en zon, den zon kommunen tillhör.

Administrationsavgift: Ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna.

Tid på dygnet:

- Borås, Göteborg, Mölndal och Partille: lågtrafik (beslutat av kollektivtrafiknämnden 7 december 2022, avgränsningen ingår därmed inte i dialogen).
- Övriga kommuner: valmöjlighet mellan lågtrafik och dygnet runt.

Seniorbiljetterna föreslås fortsätta gälla i samma trafik som idag. Utöver Västtrafiks linjelagda trafik ingår Öresundståg, Närtrafik, Närbussar och Flexlinjer inom biljettens giltighetsområde.

1 Inledning

Västrafik utreder på uppdrag av infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (tidigare kollektivtrafiknämnden) olika utformningar av ett seniorerbjudande. Utredningen bedrivs i projektform, i projektet ”Utreda och implementera nytt seniorerbjudande”. Efter ytterligare avgränsningar av kollektivtrafiknämnden 3 februari 2022 finns fyra alternativ kvar i utredningen (se bilaga 1, projektets statusrapport från januari 2022):

- *Kommunalt tillköp seniorbiljett: lågtrafik alt. dygnet runt, åldersvillkor 65 år*
- *Kommunalt tillköp seniorbiljett: lågtrafik alt. dygnet runt, åldersvillkor 65 alt. 70 år*
- *Kommunalt tillköp seniorbiljett: lågtrafik alt. dygnet runt, åldersvillkor 65 alt. 75 år*
- *Seniorrabatt i kombination med kommunalt tillköp*

Den 7 december 2022 fattade kollektivtrafiknämnden beslut om ytterligare en avgränsning; att kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille enbart kan välja ett seniorerbjudande med giltighet i lågtrafik på grund av behovet av att sprida resandet över dygnet i dessa kommuner.

För samtliga alternativ utreds två olika inriktningar gällande kommunala tillköps zongiltighet och en eventuell avgift för seniorerna:

- Giltighet endast i den zon kommunen tillhör, alternativt möjlighet att göra tillköp med giltighet i flera zoner
- Ingen möjlighet för kommunerna att ta ut en avgift av seniorerna, alternativt möjlighet att välja att ta ut en enhetlig administrativ engångsavgift

Västrafik kommer vid behov erbjuda kommunerna stöd i att rikta ett seniorerbjudande till samtliga kommunmedlemmar. Utöver folkbokförda utgörs kommunmedlemmar av personer som innehar fast egendom i kommunen eller har skyldighet att betala kommunalskatt.

Västrafik medverkar vid vårens delregionala kollektivtrafikråd för fortsatt dialog om de alternativ gällande kommunala tillköp som finns kvar i utredningen. Kommuner och delregioner har även möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, till och med 30 juni 2023. För att ge goda förutsättningar att lämna synpunkter innehåller dialogunderlaget en analys av de kommunala tillköpsalternativen.

Huruvida en seniorrabatt ska införas som ett komplement till kommunala tillköp är en fråga för infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, då kostnaden för rabatten skulle belasta regionen. En eventuell seniorrabatt utöver tillköpen tas därför inte upp i dialogunderlaget.

2 Utvärdering av kommunala tillköpsalternativ

2.1 Inkomna skriftliga synpunkter

I samband med projektets medverkan vid de delregionala kollektivtrafikeråden hösten 2021 gavs kommuner och delregioner även möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter till kollektivtrafiknämnden gällande utredningens alternativ. Inkomna synpunkter bifogas som bilaga 3. Endast ett fåtal av synpunkterna berör de kommunala tillköpens åldersvillkor, zongiltighet och en eventuell administrationsavgift. Flera kommuner har framfört att de önskar mer underlag och en prisbild för att kunna ta ställning till de olika alternativen. Projektets tidplan har anpassats utifrån detta och det här dialogunderlaget skickas ut i samband med att prisbilden för seniorerbjudandet kommuniceras till kommunerna.

2.2 Utvärderingskriterier

Västtrafik har sedan tidigare tagit fram utvärderingskriterier för ett nytt seniorerbjudande (bilaga 2, projektets statusrapport från september 2021):

- Uppnås syften med seniorerbjudandet?
- Genomförbarhet
- Förändringens omfattning
- Konsekvenser för kommuner
- Konsekvenser för seniorer
- Konsekvenser för Västtrafiks partners
- Konsekvenser för Västtrafik och underleverantörer
- Kostnads-/intäktspåverkan internt (Västtrafik och VGR)
- Ekonomisk påverkan externt (kommuner och seniorer)

De syften med seniorerbjudandet som kommunerna tidigare framfört vid dialog är förbättrad folkhälsa, skapa vana att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten, utnyttja befintlig kapacitet i kollektivtrafiken, bibehållen turtäthet, sprida resandet till lågtrafik i vissa områden, social hållbarhet (möjlighet till ett självständigt liv), jämlikhet samt en näringslivspolitisk inriktning (till exempel bo kvar i kommunen och gynna det lokala näringslivet).

I följande kapitel används kriterierna för att utvärdera och jämföra de olika alternativ som utreds gällande kommunala tillköp.

2.3 Åldersvillkor

I utredningen finns tre olika alternativ gällande åldersvillkor för kommunala tillköp:

- a) 65 år
- b) 65 och 70 år
- c) 65 och 75 år

Alternativ b och c innebär möjlighet för kommunerna att välja mellan ett av två olika åldersvillkor (65 och 70 år i alternativ b, 65 och 75 år i alternativ c).

Utvärdering av åldersvillkor

• Uppnås syften med seniorerbjudandet?

Ett enhetligt lägre åldersvillkor, alternativ a) 65 år, bedöms vara det bästa alternativet utifrån syften som att etablera en vana att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten och social hållbarhet. Alternativ b) 65 och 70 år bedöms ur det här perspektivet vara bättre än alternativ c) 65 och 75 år.

Enligt K2:s utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre i Göteborg, Mölndal och Svenljunga har seniorbiljetten visat sig bidra till en ökad vardagsmotion, genom att användarna oftare promenerar dagligen och vistas mer utomhus än äldre som inte reser med seniorbiljett (Dukic et al. 2018, s. 25). Utifrån syftet att bidra till förbättrad folkhälsa är det positivt ju fler som omfattas av erbjudandet, då det i sin tur ökar sannolikheten för att fler reser med seniorbiljett. Även detta talar för ett enhetligt lägre åldersvillkor, alternativ a).

I Sweco:s utvärdering av fria kollektivtrafikresor för äldre i Göteborg från 2009 svarade cirka 40 % att de oftare är ute och gör saker tack vare seniorerbjudandet. Cirka 25 % är mer aktiva än tidigare och nästan lika många träffar fler människor än tidigare (Sweco 2009, s. 13 - 14). Sweco för ett samhällsekonomiskt resonemang och konstaterar att

”Ökad rörlighet leder till bättre fysisk och psykisk hälsa vilket i sin tur minskar eller skjuter upp behovet av såväl sjukvårdande insatser som hemtjänst och andra former av äldreomsorg. [...] Genom att skjuta upp inträdet i färdtjänsten uppnås såväl en ekonomisk besparing som ett ökat humanvärde” (Sweco 2009, s. 17 – 18).

Även den här utvärderingen styrker alltså fördelarna med att fler omfattas av seniorerbjudandet, det vill säga ett lägre åldersvillkor. Vårt att notera är dock att undersökningen utfördes när Göteborgs Stad bara hade haft sitt seniorerbjudande i ett och ett halvt år. Sweco konstaterar att de samhällsekonomiska effekterna ännu inte blivit synliga när rapporten skrevs.

En möjlig negativ konsekvens med alternativ a) är att den minskade valfriheten och högre kostnaden för kommunerna som ett enhetligt lägre åldersvillkor innebär kan leda till att färre kommuner gör tillköp. I så fall skulle flera syften med seniorerbjudandet motverkas, då det skulle innebära att färre seniorer omfattas av erbjudandet.

• Genomförbarhet

Samtliga alternativ gällande åldersvillkor bedöms vara genomförbara. Alternativ c) 65 och 75 år är samma åldersvillkor som i dagens seniorerbjudande och innebär således inte någon förändring.

• Förändringens omfattning

Utredningens alternativ gällande åldersvillkor bedöms ha låg påverkan på Västtrafiks processer och system. En förändring från nuvarande åldersvillkor 65 och 75 år (alternativ c) innebär dock behov av uppdateringar av informationsmaterial samt att det blir ett initialt större erbjudandeutskick i de kommuner där åldersvillkoret sänks. Om samtliga kommuner som idag har åldersvillkor 75 år skulle välja att behålla seniorerbjudandet med högsta möjliga åldersvillkor skulle det få följande konsekvenser:

- vid övergång till alternativ a): ett erbjudandeutskick till alla seniorer som är 65 - 74 år i de kommuner som idag har åldersvillkor 75 år.

- vid övergång till alternativ b): ett erbjudandeskick till alla seniorer som är 70 - 74 år i de kommuner som idag har åldersvillkor 75 år.

- *Konsekvenser för kommuner*

För de kommuner som idag har åldersvillkor 65 år innebär inget av alternativen någon förändring.

För de kommuner som idag har åldersvillkor 75 år ökar kostnaderna vid alternativ a) och b), utifrån att fler seniorer då omfattas av erbjudandet. Störst påverkan blir det vid alternativ a), som innebär att de kommuner som idag har åldersvillkor 75 år behöver rikta erbjudandet även till 65 - 74-åringar. Vid alternativ b) tillkommer endast 70 - 74-åringar.

Alternativ a) innebär minskad valfrihet för kommunerna men samtidigt ett enklare och mer enhetligt erbjudande, vilket det också har framförts önskemål om från några kommuner. Det innebär också att kommunens erbjudande uppfattas som mer rättvist av seniorerna, då det är samma åldersvillkor i samtliga kommuner.

- *Konsekvenser för seniorer*

Eftersom fler omfattas av erbjudandet vid ett lägre åldersvillkor är alternativ a) det mest attraktiva alternativet för seniorerna, därefter b). Dock skulle ett lägre åldersvillkor kunna leda till färre tillköp och därigenom en försämring för vissa seniorer.

- *Konsekvenser för Västtrafiks partners*

Alternativ a) skulle innebära en förbättring för Västtrafiks partners, som efterfrågar ett enkelt och enhetligt erbjudande. Medarbetare på Västtrafiks kundservice och Västtrafikbutiker får återkommande frågor om seniorerbjudandets villkor i olika kommuner. Ett enhetligt åldersvillkor gör det enkelt att veta vad som gäller, utan att behöva söka efter informationen. Vid två åldersvillkor behöver personal som möter kunder säkerställa vilket av åldersvillkoren som gäller i den aktuella kommunen, oavsett om det högre är 70 eller 75 år.

Att som idag ha fler än ett åldersvillkor leder till att seniorer upplever att villkoren är orättvisa. Västtrafiks kundservice får återkommande hänvisa seniorer som är missnöjda med åldersvillkoret vidare till kommunen, eftersom det är kommunen som väljer åldersvillkor.

Alternativ a) och b) skulle innebära en tillfälligt ökad arbetsbelastningen för några av Västtrafiks partners, främst kundservice. Detta eftersom en större mängd seniorer får ett erbjudande vid övergången till de nya villkoren, och det därmed kommer fler beställningar och frågor om seniorerbjudandet.

- *Konsekvenser för Västtrafik och underleverantörer*

Västtrafiks system och processer hanterar redan flera olika åldersvillkor i dagens erbjudande, samtliga alternativ fungerar således (men nya åldersvillkor kräver viss utveckling). Alternativ a) är enklast att hantera, eftersom det innebär färre val i system och sortiment samt minskat antal editioner i kommunikationen av erbjudandet. Antalet editioner påverkar även administrationen för Västtrafiks underleverantörer.

- *Kostnads-/intäktpåverkan för Västtrafik och VGR*

Förändringar av åldersvillkoret för seniorerbjudandet innebär vissa mindre kostnader för Västtrafik, bland annat gällande uppdateringar i system och administration.

Om en sänkning av åldersvillkoret enligt alternativ a) eller b) leder till att kommuner avslutar befintliga tillköp ska det teoretiskt sett inte påverka Västtrafik ekonomiskt, eftersom seniorerna i stället väntas köpa biljetter från ordinarie sortiment. Det finns dock en osäkerhet kopplad till detta, då priserna för nuvarande tillköp är baserade på en resvaneundersökning från 2006. Sedan dess har både resandet och trafik kostnaderna ökat, samtidigt som seniorerna kan resa i ett större område i och med den nya zonindelningen. Priserna för dagens tillköp har inte justerats utifrån de här faktorerna.

Den sänkning av åldersvillkoret som alternativ a) och b) innebär skulle medföra att fler seniorer omfattas av det nya seniorerbjudandet än det nuvarande. Det medför en ekonomisk risk genom att ett ökat resande påverkar trafik kostnader och kapacitet. Den ekonomiska risken minskas genom att den nya kalkylmodellen tar hänsyn både till resandet och Västtrafiks kostnader. Risken för kapacitetsproblem minskas genom att kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille enbart kan välja ett seniorerbjudande giltigt i lågtrafik.

Regionen ska inte påverkas ekonomiskt av något av alternativen, eftersom det rör sig om tillköp som finansieras av kommunerna. Det finns dock vissa risker kopplat till Västtrafiks intäkter, se ovan. De positiva konsekvenserna av seniorerbjudandet, som förbättrad folkhälsa, skulle samtidigt kunna leda till minskade kostnader för den sjukvård som finansieras av regionen. Den effekten blir troligtvis större vid ett lägre åldersvillkor.

- *Ekonomisk påverkan för kommuner och seniorer*

För kommunerna har alternativ c) minst direkt ekonomisk påverkan, därefter b) följt av a): ju fler som omfattas av erbjudandet, desto högre blir kostnaden för seniorerbjudandet för kommunen. Men utifrån att erbjudandet antas kunna leda till förbättrad folkhälsa, senareläggning av färdtjänstdebuten och minskat behov av till exempel hemtjänst och särskilt boende finns det även ekonomiska fördelar med ett lägre åldersvillkor. Om vanan att resa kollektivt etableras i god tid är det större chans att seniorerbjudandet får avsedda positiva effekter.

För seniorerna är ett lägre åldersvillkor att föredra, i första hand alternativ a) och därefter alternativ b), förutsatt att det inte påverkar tillköpen i den grad att de avslutas. Ju färre seniorer som omfattas av erbjudandet, desto fler påverkas ekonomiskt genom att de inte får tillgång till fria kollektivtrafikresor.

Slutsats angående åldersvillkor

Efter en genomgång av åldersvillkoren utifrån utredningens utvärderingskriterier kan det konstateras att det finns många fördelar med ett enhetligt lägre åldersvillkor, alternativ a). Det skulle dock innebära minskad valfrihet för kommunerna och eventuellt riskera att några kommuners tillköp avslutas. Utifrån den aspekten skulle alternativ b) kunna vara aktuellt, det är några kommuner som har uttryckt intresse för åldersvillkoret 70 år. Alternativ c) anses vara mindre lämpligt då åldersvillkoret 75 år är högt och riskerar att ha negativ påverkan på flera av seniorerbjudandets syften, som att etablera en vana att resa kollektivt och senarelägga färdtjänstdebuten. Av hänsyn till det ekonomiska läget har utredningen dock kommit fram till att det kan finnas anledning att öppna upp för samtliga tre åldersvillkor som ingår i utredningen. Att ta bort möjligheten att välja åldersvillkoret 75 år skulle medföra att de 22 kommuner som idag har 75 år måste sänka sitt åldersvillkor. Den kostnadsökning ett lägre åldersvillkor innebär skulle kunna påverka kommunernas vilja och möjlighet att fortsätta erbjuda seniorbiljetter. Utredningen föreslår därför att kommunerna ska kunna välja mellan samtliga tre åldersvillkor: 65, 70 och 75 år.

2.4 Tid på dygnet

I nuvarande seniorerbjudande kan samtliga kommuner utom Borås, Göteborg, Mölndal och Partille välja mellan ett erbjudande giltigt dygnet runt eller i lågtrafik. Lågtrafik är vardagar 08.30-15.00 och 18.00-06.00 samt dygnet runt på helger och helgdagar.

I kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille finns det på grund av kapacitetsproblem i rusningstrafik ett särskilt behov av att sprida resandet över dygnet. Med anledning av detta beslutade kollektivtrafiknämnden den 7 december 2022 att dessa fyra kommuner endast kan välja ett seniorerbjudande i lågtrafik. Då avgränsningen är beslutad ingår den inte i dialogen.

Om kapaciteten förändras i framtiden kan bedömningen gällande vilka kommuner som bara kan välja ett seniorerbjudande giltigt i lågtrafik i den egna zonen komma att ändras.

- *Uppnås syften med seniorerbjudandet?*

Ett erbjudande giltigt dygnet runt kan gynna syften som förbättrad folkhälsa, skapa vana att resa kollektivt och att senarelägga färdtjänstdebuten. Samtidigt kan ett erbjudande i lågtrafik stödja syften som att utnyttja befintlig kapacitet i kollektivtrafiken och att sprida resandet över dygnet.

- *Genomförbarhet*

Valmöjligheten mellan lågtrafik och dygnet runt finns redan i nuvarande seniorerbjudande.

- *Förändringens omfattning*

Valmöjligheten mellan lågtrafik och dygnet runt finns redan i nuvarande seniorerbjudande och innebär således inte någon förändring.

- *Konsekvenser för kommuner*

Kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille kan på grund av kapacitetsproblem bara välja ett seniorerbjudande giltigt i lågtrafik.

Ett erbjudande i lågtrafik skulle för flera andra kommuner inte vara attraktivt, på grund av begränsningar i trafikutbudet under dessa tider. Samtidigt kan det finnas kommuner med ett högre trafikutbud som i framtiden vill erbjuda lågtrafik exempelvis för att sprida resandet över dygnet. Att begränsa valmöjligheten till endast lågtrafik eller endast dygnet runt skulle alltså kunna få en negativ påverkan beroende på kommun.

- *Konsekvenser för seniorer*

För seniorerna är ett erbjudande giltigt dygnet runt mest attraktivt. Giltighet i lågtrafik innebär att det är svårare för seniorerna att veta vad som gäller och att de behöver styra sitt resande till vissa tider. Att låta giltighet dygnet runt vara det enda alternativet för kommuner där det är möjligt skulle alltså kunna få positiva konsekvenser för seniorerna.

- *Konsekvenser för Västtrafiks partners*

Giltighet i lågtrafik innebär att det är svårare för seniorerna att veta vad som gäller och leder därmed till fler kundfrågor och synpunkter. Eftersom fyra större kommuner bara kan välja lågtrafik kommer utmaningar kopplade till detta dock finnas kvar, oavsett om övriga kommuner skulle begränsas till giltighet dygnet runt.

- *Konsekvenser för Västtrafik och underleverantörer*

Eftersom valmöjligheten mellan lågtrafik och dygnet runt finns i nuvarande seniorerbjudande innebär det inte någon ytterligare påverkan att fortsätta erbjuda det där det är möjligt. Men som tidigare konstaterats innebär flera varianter av giltigheter en ökad komplexitet i sortimentet, fler val i system och ökad administration.

- *Kostnads-/intäktspåverkan för Västtrafik och VGR*

Vilka tider seniorbiljetterna gäller bedöms inte påverka Västtrafik ekonomiskt eftersom det kommunerna betalar för erbjudandet baseras på seniorernas resande och Västtrafiks kostnader.

Regionen ska teoretiskt sett inte påverkas ekonomiskt av något av alternativen, eftersom det rör sig om tillköp som finansieras av kommunerna. Det bedöms dock finnas risk för att de positiva konsekvenserna av seniorerbjudandet minskar vid ett erbjudande som begränsas till lågtrafik. Förbättrad folkhälsa skulle kunna leda till minskade kostnader för den sjukvård som finansieras av regionen. Den effekten blir förmodligen större vid ett erbjudande som gäller dygnet runt.

- *Ekonomisk påverkan för kommuner och seniorer*

För kommuner som väljer tillköp med giltighet lågtrafik rabatteras priset per resa (se bilaga 4, Prisbild kommunala tillköp seniorerbjudande). Utöver det kommer antalet resor sannolikt att minska, olika mycket beroende på kommun, vilket ytterligare påverkar kommunens kostnad för seniorerbjudandet.

Vid ett seniorerbjudande giltigt dygnet runt blir fler resor kostnadsfria för seniorerna. Det har en positiv ekonomisk konsekvens för de seniorer som har ett behov av att resa i rusningstrafik.

Slutsats angående tid på dygnet

Kommunerna Borås, Göteborg, Mölndal och Partille kan på grund av kapacitetsproblem enbart välja ett seniorerbjudande i lågtrafik. Att vid giltighet i en zon även begränsa övriga 46 kommuner till lågtrafik i den egna zonen bedöms inte vara aktuellt, på grund av ett reducerat trafikutbud i flera kommuner under dessa tider. Om övriga kommuner i stället bara kan erbjuda giltighet dygnet runt skulle flera av erbjudandets syften sannolikt gynnas. Samtidigt kan kommuner med ett högre trafikutbud i framtiden vilja kunna sprida resandet över dygnet och öka användandet av befintlig kapacitet, vilket också är syften med seniorerbjudandet. Utredningen föreslår därför att valmöjligheten mellan giltighet i lågtrafik och dygnet runt finns kvar för de erbjudanden där det är möjligt.

2.5 Zongiltighet

I nuvarande seniorerbjudande gäller seniorbiljetten i den zon kommunen tillhör. I utredningen ingår även att undersöka möjligheten att låta kommunerna göra tillköp av seniorbiljetter som är giltiga i fler än en zon.

Utvärdering av zongiltighet

- *Uppnås syften med seniorerbjudandet?*

Att låta seniorerna resa i ett större område skulle kunna innebära fördelar kopplade till erbjudandets syften, om det till exempel leder till en ökning av kollektivtrafikresandet och bidrar till att seniorerna får fler möjligheter att komma ut och röra på sig. Det kan i så fall leda

till förbättrad folkhälsa, vana att resa kollektivt samt bidra till ökad jämlikhet och social hållbarhet.

Däremot motverkar giltighet i flera zoner delvis den näringslivspolitiska inriktningen, då seniorerna i större utsträckning kan komma att resa till kommuner i andra zoner för exempelvis inköp. Syftet att sprida resandet över dygnet i vissa områden riskerar också att motverkas vid giltighet i flera zoner. Om kommuner kan göra tillköp med flerzonsgiltighet skulle det kunna uppstå kapacitetsproblem när dessa kommuners seniorer reser i angränsande zon. Den här konsekvensen finns redan idag inom den egna zonen, men risken och omfattningen ökar.

- *Genomförbarhet*

Utredningen har visat att kapacitetsproblem i zon A medför att det inte går att införa ett seniorerbjudande med en flerzonsbiljett som är giltig dygnet runt i zon A. Det innebär att en flerzonsbiljett som inkluderar zon A endast skulle vara giltig i lågtrafik. Undantag gäller för Öckerö, som ligger i zon A och idag har ett seniorerbjudande giltigt dygnet runt. Öckerös seniorers resande in i övriga kommuner i zon A bedöms ha marginell påverkan på belastningen i rusningstrafik. Detta i kombination med att Öckerö inom den egna kommunen har ett trafikutbud i lågtrafik som är mer jämförbart med mindre kommuner i andra zoner gör att det bedöms rimligt att låta kommunen behålla giltighet dygnet runt även i ett nytt seniorerbjudande.

- *Förändringens omfattning*

Eftersom det främst rör sig om engångsinsatser gällande uppdateringar av system, informationsmaterial och sortiment bedöms möjligheten att göra tillköp för fler än en zon inte som en stor förändring.

- *Konsekvenser för kommuner*

I kommuner som ligger på gränsen till en annan zon och där seniorernas resande främst sker över zongränsen skulle giltighet i flera zoner kunna göra kommunens seniorerbjudande mer attraktivt för seniorerna. Giltighet i fler än en zon medför dock ökade kostnader för kommunen, vilket innebär att det troligtvis bara är enstaka eller inga kommuner som skulle välja att utöka zongiltigheten även om möjligheten fanns. Intresset för giltighet i fler än en zon har under utredningen hittills varit lågt bland kommunerna.

Om kommunerna kan välja giltighet i fler än en zon kan det komma önskemål från seniorer och pensionärsorganisationer om utökad giltighet, speciellt om kommunen gränsar till en annan zon. Det kommer sannolikt även uppfattas som orättvist ifall närliggande kommuner erbjuder flerzonsgiltighet men inte den egna kommunen. En annan möjlig konsekvens är ett ökat resande i kommunen av seniorer från angränsande zoner.

Att endast ha möjlighet till giltighet inom den zon kommunen tillhör innebär mindre valfrihet för kommunerna, men samtidigt ett enklare och mer enhetligt erbjudande vilket det som tidigare konstaterats också har funnits önskemål om.

- *Konsekvenser för seniorer*

Erbjudandet kan bli mer attraktivt för seniorerna om de kan resa kostnadsfritt i ett större område. I synnerhet för seniorer som främst reser till en angränsande zon, det vill säga ett område där seniorbiljetten inte gäller idag.

Att seniorbiljetten på grund av kapacitetsproblem endast är giltig i lågtrafik om zon A ingår innebär dock att en kommun som byter till flerzonsgiltighet samtidigt kan behöva ändra från

giltighet dygnet runt till giltighet i lågtrafik. För seniorer som främst reser inom den egna zonen riskerar det att påverka resmöjligheterna negativt.

- *Konsekvenser för Västtrafiks partners*

Om giltighet i flera zoner införs som ett alternativ innebär det att sortimentet blir mer komplext och att det blir svårare för till exempel Västtrafiks kundservice att veta vad som gäller. De behöver i större utsträckning söka fram informationen för att kunna svara på kundernas frågor.

Det kommer sannolikt även medföra synpunkter från seniorer som anser att det är orättvist om inte deras kommuns seniorbiljett gäller i flera zoner när andras gör det, på samma sätt som det är idag beträffande åldersvillkor. Samtidigt kan giltighet i flera zoner innebära färre frågor gällande exempelvis hur man gör tilläggsresor över zongräns (när seniorer behöver delbetala en resa med en annan biljett för att de reser utanför zonen seniorbiljetten gäller i).

- *Konsekvenser för Västtrafik och underleverantörer*

Fler varianter av giltigheter bidrar till en ökad komplexitet i sortimentet, fler val i system och ökad administration. Det påverkar erbjudandets kommunicerbarhet och kräver till exempel fler editioner av informationsmaterial. Antalet editioner påverkar även administrationen för Västtrafiks underleverantörer.

- *Kostnads-/intäktspåverkan för Västtrafik och VGR*

Förändringar av zongiltigheten för seniorerbjudandet innebär vissa mindre kostnader för Västtrafik, bland annat gällande uppdateringar i system och administration.

Det finns en viss ekonomisk risk att de utökade resmöjligheterna och eventuellt följande resandeökning påverkar trafik kostnader och kapacitet. Det går inte att förutsäga hur resandet skulle påverkas eller vilka ekonomiska konsekvenser det skulle leda till. Att den nya kalkylmodellen baseras på seniorernas resande och Västtrafiks kostnader minskar dock den ekonomiska risken.

Regionen ska inte påverkas ekonomiskt eftersom det rör sig om tillköp som finansieras av kommunerna. Giltighet i flera zoner skulle dock kunna påverka trafik kostnaderna, och därigenom regionen.

- *Ekonomisk påverkan för kommuner och seniorer*

För kommuner som väljer tillköp av giltighet i flera zoner ökar priset per resa för samtliga resor (se bilaga 4, Prispild kommunala tillköp seniorerbjudande). Utöver det kommer antalet resor sannolikt att öka, olika mycket beroende på kommun, vilket ytterligare ökar kommunens kostnad för seniorerbjudandet.

Vid ett seniorerbjudande giltigt i fler än en zon blir fler resor kostnadsfria för seniorerna. Det har en positiv ekonomisk konsekvens för de seniorer som vill resa i flera zoner.

Slutsats angående zongiltighet

Det finns både för- och nackdelar med ett seniorerbjudande giltigt i flera zoner. För seniorerna skulle det innebära utökade resmöjligheter, vilket kan gynna flera av erbjudandets syften. Ett flerzonserbjudande skulle dock behöva utformas med hänsyn till kapacitetsproblemen i zon A, vilket innebär att ett erbjudande som inkluderar zon A endast skulle vara giltigt i lågtrafik (med undantag för Öckerö kommuns seniorerbjudande). Det medför att en kommun som inför flerzonsgiltighet samtidigt kan behöva byta tidsgiltighet från dygnet runt till lågtrafik. För

seniorer som främst reser inom den egna zonen riskerar det att påverka resmöjligheterna negativt. Giltighet i flera zoner skulle öka både komplexiteten i erbjudandet och kommunernas kostnader. I och med den kostnadsökning flerzonsgiltighet skulle innebära är det troligtvis enstaka eller inga kommuner som skulle välja att införa det, även om möjligheten fanns. Att gå ifrån dagens enkelhet och enhetlighet gällande zongiltighet i seniorerbjudandet anses därmed inte vara motiverat. Utredningen föreslår att seniorerbjudandet liksom idag bara är giltigt i den zon kommunen tillhör.

2.6 Administrationsavgift

Det finns två inriktningar gällande avgift i utredningen:

- Ingen möjlighet för kommunerna att ta ut en avgift av seniorerna
- Möjlighet att välja att ta ut en enhetlig administrativ engångsavgift

I nuvarande tillköp kan kommunerna välja att ta ut en administrationsavgift av senioren, som motsvarar den administrationsavgift som kommunen betalar till Västtrafik. Avgiften ska täcka Västtrafiks kostnader för att administrera erbjudandet och är för närvarande 140 kr exklusive moms (2023). Det är inte en årlig avgift utan en engångsavgift per seniorbiljett, som är giltig i 11 år. Att ändra till en kortare giltighet på seniorbiljetter på Västtrafikkort utreds inte (bilaga 2, projektets statusrapport från september 2021). Det är idag bara en kommun som fakturerar seniorerna administrationsavgiften.

Det har funnits önskemål från ett fåtal kommuner om att kunna ta ut en högre avgift och/eller avgift med tätare intervall, så att seniorerna i praktiken medfinansierar seniorbiljetten. Efter avstämning med Västtrafiks och kollektivtrafiknämndens presidier (2021-06-09) är utredningens inriktning att seniorerna inte ska medfinansiera biljetten via en avgift, utan att det fortsatt ska vara tillköp av fria resor för seniorer. Därför är det endast möjligheten att ta ut en administrationsavgift som finns med i utredningen. Det skulle med andra ord liksom idag vara en avgift senioren betalar för administrationen av erbjudandet, ingenting annat, och därmed även fortsättningsvis vara en enhetlig engångsavgift.

Utvärdering av administrationsavgift

- *Uppnås syften med seniorerbjudandet?*

Administrationsavgiften skapar en tröskel för seniorerna och riskerar att motverka flera av erbjudandets syften. Avgiften har sannolikt störst påverkan på seniorer med begränsad ekonomi och seniorer som inte redan reser regelbundet med kollektivtrafiken. För att förbättra folkhälsa, skapa vana att resa kollektivt, senarelägga färdtjänstdebuten och bidra till jämlikhet och social hållbarhet bör målsättningen vara att så många som möjligt beställer en seniorbiljett. Administrationsavgiften innebär i stället att färre seniorer antar erbjudandet.

- *Genomförbarhet*

Eftersom upplägget med en administrationsavgift finns i det nuvarande seniorerbjudandet bedöms det inte finnas några hinder gällande genomförbarhet.

- *Förändringens omfattning*

En administrationsavgift innebär inte någon större förändring eftersom det finns en process för hantering av administrationsavgift idag. Den behöver dock anpassas för att kunna användas av fler kommuner, vilket kräver viss utveckling.

- *Konsekvenser för kommuner*

En avgift innebär som konstaterats ovan en tröskel och leder till att färre seniorer beställer en seniorbiljett, vilket riskerar att motverka flera av kommunernas syften med seniorerbjudandet.

Kommunernas önskemål om att kunna ta ut en avgift är vanligtvis kopplat till dagens komplexa kalkylmodell för seniorerbjudandet, som leder till missuppfattningen att kommunerna påverkas ekonomiskt av seniorbiljetter som inte används. Den nya modellen tydliggör att kommunen inte påverkas ekonomiskt av att vissa seniorbiljetter inte används: kommunen betalar för seniorernas resande och den lägsta årliga kostnaden påverkas inte av antalet registrerade seniorbiljetter.

Om en avgift tas ut kommer kommunen däremot få kostnader för den administration som uppstår, då kommunen själv ansvarar för att:

- Löpande ta emot filer från Västtrafik med adresser till de seniorer som beställt en seniorbiljett föregående månad
- Skapa och skicka fakturor
- Ta emot betalning från seniorerna
- Svvara på frågor och kundsynpunkter gällande fakturan och avgiften
- Meddela Västtrafik om en seniorbiljett ska avslutas på grund av obetald faktura

- *Konsekvenser för seniorer*

En avgift leder till att färre seniorer beställer en seniorbiljett. Det innebär att färre seniorer tar del av seniorerbjudandets positiva effekter, till exempel förbättrad folkhälsa. Avgiften får sannolikt störst konsekvens för seniorer med begränsad ekonomi.

- *Konsekvenser för Västtrafiks partners*

Ett upplägg där vissa kommuner tar ut en avgift och andra inte gör erbjudandet mer komplext och svårare att kommunicera. Avgiften leder även till fler kundärenden. Kundnära personal förordar ett mer enhetligt erbjudande, där möjligheten att ta ut en avgift av seniorerna inte finns.

- *Konsekvenser för Västtrafik och underleverantörer*

Avgiften innebär påverkan på Västtrafiks system och processer samt att personuppgifter löpande behöver skickas till kommunerna. För varje kommun som väljer att ta ut en avgift krävs åtgärder i Västtrafiks system, det är ett mindre arbete men tar resurser i anspråk. Avgiften skapar dessutom ökad administration, komplexitet i sortimentet och påverkar kommuniserbarheten i erbjudandet. Även Västtrafiks underleverantörer påverkas av den ökade administration som uppstår på grund av fler varianter i erbjudandet och prisjusteringar av avgiften.

- *Kostnads-/intäktspåverkan för Västtrafik och VGR*

När kommuner tar ut en avgift av seniorerna får Västtrafik kostnader för administration, funktionalitetsbehov och underhåll i system kopplat till bland annat information om avgiften.

Regionen borde inte påverkas ekonomiskt av avgiften då det rör sig om tillköp som finansieras av kommunerna. Men utifrån att färre seniorer beställer en seniorbiljett när kommunen tar ut

en avgift riskerar seniorerbjudandets positiva effekter att minska även på regional nivå, till exempel möjligheten till minskade kostnader för sjukvård.

- *Ekonomisk påverkan för kommuner och seniorer*

Kommunen får en intäkt genom avgiften, men eftersom det rör sig om en lägre engångsavgift överstiger kommunens kostnader för att administrera avgiften sannolikt den intäkten. Utifrån att färre beställer en seniorbiljett riskerar avgiften även att motverka seniorerbjudandets positiva effekter. Till exempel kan den förväntade minskningen av behovet av och därmed kommunens kostnader för äldreomsorg påverkas. Den önskade senareläggningen av färdtjänstdebuten kan också påverkas, och fler resor med färdtjänst innebär ökade kostnader för kommunen.

För seniorerna innebär avgiften en mindre ekonomisk påverkan, men den kan ha betydelse för dem som har en begränsad ekonomi.

Slutsats angående administrationsavgift

Efter en genomgång av administrationsavgiften utifrån utvärderingskriterierna är utredningens slutsats att det inte bör vara möjligt att ta ut en administrationsavgift av seniorerna. Avgiften påverkar seniorerbjudandets syften negativt, ökar komplexiteten i erbjudandet, genererar kostnader och skapar ökad administration. Den vanligaste anledningen till att kommuner uttryckt intresse för att ta ut en administrationsavgift är att de inte vill betala för seniorbiljetter som inte används. I den nya kalkylmodellen tydliggörs att kommunerna inte påverkas ekonomiskt av seniorbiljetter som inte används, eftersom modellen utgår från antalet genomförda resor. Det är idag bara en kommun som tar ut administrationsavgift av seniorerna. Utifrån de negativa konsekvenser avgiften innebär och det låga intresset bland kommunerna bedöms det inte vara motiverat att ha kvar möjligheten att ta ut en administrationsavgift.

3 Förslag till utformning av kommunala tillköp

Västtrafik har baserat på utvärderingen av olika alternativ i kapitel 2 tagit fram ett förslag till framtida utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter, som kommuner och delregioner kan lämna synpunkter på som en del av den fortsatta utredningen. Samtliga alternativ som presenterades i kapitel 1 finns dock kvar i utredningen. Beroende på vad som framkommer under dialogerna i vårens delregionala kollektivtrafikeråd och i de skriftliga synpunkter som inkommer till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden kan Västtrafiks slutliga förslag till nytt erbjudande få en annan utformning.

Förslag till utformning av kommunala tillköp (underlag för dialog)

Åldersvillkor: valmöjlighet mellan 65, 70 och 75 år.

Zongiltighet: Endast en zon, den zon kommunen tillhör.

Administrationsavgift: Ingen möjlighet att ta ut en administrationsavgift av seniorerna.

Tid på dygnet:

- Borås, Göteborg, Mölndal och Partille: lågtrafik (beslutat av kollektivtrafiknämnden 7 december 2022, avgränsningen ingår därmed inte i dialogen).
- Övriga kommuner: valmöjlighet mellan dygnet runt och lågtrafik.

Seniorbiljetterna föreslås fortsätta gälla i samma trafik som idag (se bilaga 2, projektets statusrapport från september 2021). Utöver Västtrafiks linjelagda trafik ingår Öresundståg, Närtrafik, Närbussar och Flexlinjer inom biljettens giltighetsområde.

4 Dialogfrågor

Västtrafik medverkar vid vårens delregionala kollektivtrafikeråd för ytterligare dialog gällande utformningen av nytt seniorerbjudande. Som stöd för dialogen finns nedanstående två frågeställningar. Kommuner och delregioner kan även inkomma med skriftliga inspel till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, till och med 30 juni 2023. Inskickade synpunkter behandlas på motsvarande sätt som vid en remiss.

- Vad tycker ni om utredningens förslag till utformning av kommunala tillköp av seniorbiljetter?
- Är det något av det som valts bort i förslaget som ni skulle vilja ha med i det nya seniorerbjudandet? Motivera.

Referenser

Dukic Willstrand, T., Henriksson, P., Levin, L., Svensson, H. (2018). Utvärdering av fria resor i kollektivtrafiken för äldre medborgare. K2 RESEARCH 2018:3.

Sweco (2009). VT 65+UTVÄRDERING. Utvärdering av gratis kollektivtrafikresor i Göteborg under lågtrafik för personer över 65 år.

Ordlista

Administrationsavgift

I nuvarande seniorerbjudande betalar kommuner en administrativ engångsavgift per seniorbiljett som beställs. Syftet med avgiften är att täcka Västtrafiks kostnader för att tillhandahålla erbjudandet. För närvarande är avgiften 140 kr exklusive moms (2023). Kommunerna kan i det nuvarande seniorerbjudandet välja att i sin tur ta ut administrationsavgiften av senioren.

Seniorerbjudande

För närvarande de tillköp av fria resor för folkbokförda seniorer som kommunerna i Västra Götalandsregionen samt Kungsbacka kan göra av Västtrafik. Utformningen av seniorerbjudandet håller på att utredas.

Seniorkort

Ett Västtrafikkort med innehavarens namn tryckt på baksidan, laddat med en seniorbiljett.

Seniorbiljett

Den personliga biljett som finns på seniorkortet. Senioren kan välja att själv köpa till andra biljetter som också laddas på seniorkortet, till exempel kontoladdning.

Åldersvillkor

Den ålder senioren måste ha uppnått för att få resa med kommunens seniorbiljett.

Dokumenthistorik

Version	Datum	Kommentar
1.0	2023-02-28	Första versionen fastställd